

Himnusz az Édesanyáról

Fohász

Szeretnek és jósnak kiapadhatatlan kútforrása, mennyei jó Atyánk! Hozzád jöttünk, Uram, egy szent pihenőre, ünneplésre, a te templomodba, a Sion hegyére. Itt elmarad tőlünk minden, ami földi, lelkiünk ünnepi, díszes köntösét felölti, s úgy áld és magasztal Téged, örökhatalmú Isten. Itt leoldjuk lábainkról a hétköznapi saruját, levetjük lelkünkön a küzdelmeinkben ránk rakódott út porát, hogy tisztán jelenhessünk meg e csodás ünnepen, s dalt pengetnek szent áhítatról lelkünkben titkos citerák, mert azokat köszöntjük és azokra emlékezünk, akiknek mi voltunk, vagyunk a mindene, akik számunkra a minden.

Hozzád szól ma a legőszintébb hála és köszönet gyermeki ajkunkról. Hozzád, aki adtad édesanyainkat, aki megtartottad őket sok-sok nehézségen, szenvedésen keresztül, hogy minket világra gyümölcsötessenek szerető szíveik szerelméből, hogy felnevelhessenek, szerethessenek mindig, akkor is, ha néha nem érdemlünk meg, aggódhassanak értünk, virraszthassanak mellettünk, félthessenek, megbocsáthassanak, ha rosszak vagyunk. Istenünk, jó Atyánk, Te tudod, hogy Teutánad ők szeretnek a legjobban és legőszintébben ebben a sokszor feje tetejére fordult világban, hiszen sehol annyi szeretetet, jószágot, féltést, megbocsátást teremtő munkádban olyan kicsi helyen el nem rejtettél, bele nem sűrítettél, mint az édesanyák szívébe. Ma értük imádkozunk, gyermeki alázattal megvallva külön-külön is, hogy „a világon nekem van a legszeretőbb anyám”, és feltör ajkainkról a hála: „köszönöm az énértem vetett ágyat, / köszönöm törtszívű édesanyámat!”

Köszönjük, Atyánk, hogy úgy alkottad meg édesanyaink lelkét, hogy velünk együtt örüljön gyermekségüinktől fogva minden sikerünknek, hogy velünk bánkódjon kudarcainkban, ha reményvesztetten, összetörtten állunk álmaink, vágyaink romhalmaza

mellett, és úgy tudjon imádkozni Monica-szívű odaadással, hogy felénk fordítsd atyai tekintetedet világformáló munkádban. Megtapasztaltuk, Atyánk, hogy csak te tudsz úgy várni, ha elcsatangoltunk az életre vezető útról, mint ahogy édesanyánk tudott és tud várni ránk. Adj nekünk is olyan gyermeki szívet, hogy mindig vágyjuk jöttét, érkezését, hogy legyen ott életünkben, hogy meghallhassuk „sok szép szavát”, tanulhassunk tőle imádni Téged, megismerve a követendő Jézust is.

Hozzád szólunk, Atyánk, aki segítesz édesanyáink drága emlékét megőrizni, ha már elköltöztek a Te örökkévalóságodba, és ott alusznak, pihennek valahol az anyaföld ölében, temető mélyén virággá foszoltan, mindig melegséget sugárzó, ölelést, simogatást adó, de már elporladt szívvel, karokkal. Ma imádkozunk az elköltözött édesanyákért is, de azokért is, akiknek nincs már édesanyjuk, nincs, akiknek átadják hálás gyermeki szeretetük, jószáguk virágait, ölelését, csókját.

Erősítsd a gyermeki szíveket, hogy ki ne vesszen belőlük a hála és hűség, hogy halálukig megtarthassák emlékeikben a drága édesanyát, aki a csillagok közül is vigyáz, akinek anyagondja varázsing, pajzs, s ha rájuk bármi rossz is agyarog, érezzék, hogy megvédi egy halott. Őrizz meg, védj meg e sokszor kegyetlen világunkban minden édesanyát, adj nekik Jézus anyjához, Máriához hasonló lelkületet, kitarást, hogy az élet ne hervadjon el az ő szeretetük, jószáguk nélkül, ne fogyjon el, ne halkuljon el a szoltár és imádság, ha sokminden arra is van ítélve ebben a világban, hogy elnémuljon a rosszaságtól, gonoszságtól. Sok-sok színes, illatos virágot nyiss e szép napon a gyermeki lelkek világában is ünnepelni a magyar Édesanyákat, akikre szórd ezer áldásodat most és mindörökké!

Ámen

„... ahol van a ti kincsetek, ott van a ti szívetek is.” Máté 6,21

Süt András, az erdélyi lélek, az édes anyanyelv megtartásának néhány éve elköltözött szószólója az édesanyai szeretet hatalmas erejéről idéz egy érdekes feljegyzést Pármai Salimbene atyától, a 13. századból, aki megörökítette Második Frederick Szent Római Imperátor bolondságait. Eszerint a császár furcsának találta, hogy soknemzetiség birodalmának gyermekei az anyjuk tején óhatatlanul az anyanyelvüket is szívják magukba. Betiltotta hát a szót és az altatódalokat. Egy kísérleti csoport újszülött mellét eltávolította a szülőtől, a gondozó dajkákra némaságot parancsolt. „Tudni szerette volna – írja a ferenc-

rendi barát – vajon melyik nyelven fognak megszólalni, a legrégebben, zsidóul-e vagy görögül, latinul, arabul, avagy a szüleik nyelvén? De várakozása hiábavalónak bizonyult. [A kísérlet elképesztő eredményt hozott!] A gyermekek valamennyien meghaltak. Nem élhettek babusgató [anyai] gondoskodás, feljűk repes vidámság nélkül, sem a szeretet szavai nélkül. Íme, így keletkeztek az altatódalok, melyeket az édesanyák énekelnek gyermekük bölcs jét ringatva, álmuk nyugalmát rizve.”

Honnan e hatalmas életet adó erő az Édesanyákban? Úgy szoktuk mondani, hogy Isten után a leg-

talmasabb er Édesanyáinkban van, mert „Isten szeret anyáink szívéen keresztül” – fogalmazta meg Székely László Anyám cím versében.

Muraközy Gyula egyik tanulságos költeményében édesapját faggatja gyermeke arról, mi a leger sebb a világon. A gyermek kíváncsisága el hozza a villámokkal dacoló sziklát, az életét áldozó, vérét hullató h st, a hatalmaskodó zsarnokot, de egyikre sem kapta meg a remélt „igen” választ. Azért, hogy fiának érthet , elfogadható választ adjon, az apa felidézi életük nagyon szomorú eseményét, amikor a nagybeteg, lábadozó gyermek elveszítette édesanyját:

*Szép, sápadt arcával, fekete szemével,
betegágyad mellett lelte minden éjjel.
Kétes hajnalórán lázas álmod leste,
fáradt volt szegénynek gyöngye, kicsi teste.
Téged sötét árnyak hallgatózva vártak,
ám ő elébe állt a rideg halálnak.
Virrasztva, ápolva, ringatva becézett,
s halovány arcodra visszatért az élet.
Őszi napsugárnál már te ránevettél,
betegséget, könnyet, fájdalmat feledtél.
S őszes sötét felhő könnyét hogy kisírta,
szegény édesanyád leroskadt a sírba.
Nem volt erős szikla,
nem is termett harcra.
Hervadó virág volt szelíd, sápadt arca.
Magahunyó napfény,
kettétörött nádszál,
s mégsem volt nagyobb hős az édesanyádnál.
Tudod már fiam, hogy az erős ki lehet?
– Tudom, édesapám: aki nagyon szeret.¹*

Err l a mindig szeret lényr l, az édesanyáról az emberiség történelmében a legtöbb megfogalmazás született.

Valaki egyszer felmérést végzett az emberiség legnemesebb kincs-érték dolgairól. A legtöbb emberi alkotás Istenr l született, utána az édesanyáról, majd a szerelemr l és így tovább. Múzeumok, képtárak, könyvtárak, lemezek, filmek, hangrögzít k sokaságát, tömkelegét lehetne megtölteni azokkal az emberi alkotásokkal, amelyek e drága kincsr l, az édesanyáról szólnak, alakját, áldozatos életét örökítik meg. És mind-mind a gyermeki hála szülte azokat.

Minket, magyarokat még az a tény is a világ föl é emel, hogy nincs nemzet, amely az Isten utáni legdrágább lényt ezzel a szóval jelöli: Édesanyám. „Egyetlen szó és egész életünket jelenti – írja egyik népiskolai tanító. – Egyetlen szó és olyan, mint egy imádság, melynek sutto gása könnyeket gördít arcunkra, boldogságot, örömet terítget lelkünkre, a remény biztatásával színezgeti jöv nket.”

Ki nekünk? – tehetjük fel a kérdést mi is Pet fi Sándorral:

*S anyánkat, ezt az édes jó anyát,
Ó, Pistikám, szeresd, tiszteld, imádd!
Mi ő nekünk? azt el nem mondhatom,*

¹ Muraközy Gyula: *Az erő*

² Pet fi Sándor: *István öcsémhez*

*Mert nincs rá szó, nincsen rá fogalom,
De megmutatná a nagy veszteség,
Ha elszólitáná tőlünk őt az ég...²*

Az élet úgy fogalmaztatja meg mindenkivel, hogy „az édesanyaság akkor kezd dik, mikor a család els gyöngyszeme, a gyermek megszületik.” A család gyermek nélkül csak két ember együttélése! Érdekesen fogalmaz ezen a tájon az alföld népe, amikor megkérdezik egy anyától, hogy van, hogy alakult az élete, válaszában mondja: férjhez ment, vagy csak együtt él és van egy, két vagy több családja, ami alatt természetesen gyermeket, gyermekeket ért, mert az anyaság azzal kezd dik, a család és gyermek egyet jelent. Juhász Gyula édesanya és gyermek megmáshíthatatlan, sehol fel nem lelhet , megismételhetetlen, isteni küldetésb l fakadó kapcsolatáról így ír:

*A lelke lelkem...
És benne sok dal él, titokban zsongó,
El nem dalolja, rejtegeti mélyen,
De én szeméből valahogy kinézem.
A lelke lelkem! Ő mind nekem adta
Mi benne szín, fény. Én áldom miatta,
És el nem sírt könnyüit dalba sírom,
És el nem mondott bánatát megírom!³*

Lincoln Ábrahám, az Egyesült Államok unitárius elveket valló elnöke is akkora kincsnak tartotta az édesanyját, hogy hajléka homlokzatára ezt íratta: „Mindazt, ami vagyok és ami leszek, édesanyám, neked köszönhetem.”

Az anyai szeretet és gyermeki hála megnyilatkozása, példája nekünk, keresztényeknek a bibliai Újszövetségben adatott meg. Mária, Isten szolgálólánya gyermeket szült, Jézust, akit odaadásal, áldozattal nevelnek fel a többi testvérrel, férjével. Jézus az otthoni légkörb l hozott élményeket mind hasznosítja tanításaiban, három éven keresztül kiteljesedett hivatásában, küldetésében. Nem profán dolog Bors László szavait adni Krisztus szájába:

*Emlékszel, anyám, amikor meséltél,
Szívembe súgtad halk szavaidat,
Mint csodaharmat hullt ránk az éjfél:
Álmodtál rólam – s rólad a fiad.*

Isteni küldetésükben minden olyan természetes volt, mint édesanyák és gyermekek kapcsolatában. A „mater dolorosa”, a fájdalmak asszonya olyan tragédiát ér meg, mint sok anya: elveszíti szívéen l szakadt magzatát, elkíséri golgotás útján és elsíratja. A hálás gyermek összetört édesanyját h tanítványára, Jánosra bízza „Ímhol a te anyád” vigaszt adó szavakkal.

Egy, már el bb idézett költ gondolata olyan tiszta, földi és emberi tartalommal fogalmazza meg Mária és Jézus kapcsolatát, ami minden filozofálgatás fölött követend eszmény lehet: Mária a tragédiában próbálják megnyugtatni, vigasztalni, amikor „sírt, szívéen a fájdalom, a kín rikoltó kesely je tépte: Meghalt a fiam!” A vigasztaló szándékban elhangzik, hogy Jézus már rég nem a fia, hanem „az Ige, a

³ Juhász Gyula: *Édesanyám*

Kezdet”, hogy „már régen kin tt a názareti ház-
ból...” hiábavalónak látszik, de sokkal inkább Isten
által ihletett igaz anyai lélek, érzés megnyilvánulásá-
nak Mária felelete a feltett kérdésre: „...tudod már a
keresztfán ki van?” S szól Mária csöndesen: „A fi-
am...”

Lépünk vissza a mi magyar életünkbe, mert a csa-
lád, az anyaság nem csak magánügy, hanem nemzeti
megmaradásunk záloga is. Egy megkapó történelmi
példa: a munkácsi h s várvéd , Zrínyi Ilona, amikor
követte második férjét, Thököly Imrét a számkivetés-
be és el kellett szakadnia gyermekeit l, így szól Fer-
renchez: „Idegenek közé kerülsz, fiam, nem fogsz
magyar szót hallani többé! Hanem ezt az édes nyelv-
ünket el ne felejtsd, édes gyermekem. Ha magadban
vagy, ha édesanyádért imádkozol, imádkozzál magya-
rul...” „Csak úgy hallgat meg engem a jó Isten, úgy-
e édesanyám?” – válaszolt a gyermek. Kés bb, a sza-
badság zászlójának néhány évig való felemelésében
segítették a fiút, II. Rákóczi Ferenc vezérl fejedel-
met ezek, az édesanya ajkáról elhangzott szavak.

Ha a család, az édesanya, édesapa és gyermekek
ezek mellé a kincsek mellé nem tesszük oda szívün-
ket, könnyen beteljesedhet rajtunk Herder jóslata,
hogy elveszünk. Az, hogy ma már 10 milliót sem éri
el kis hazánk lakossága, hogy évek óta „elvész” egy
30-40 ezres város térképünk r l, nem most kezd dött.
A trianoni tragédiát már akkor készítettük, amikor az
anyai hivatás, küldetés kincsértéke zuhanni kezdett,
és más értékeket engedtünk be helyére életünkbe. A
nagy hatalmak csak a gyászpecsétet tették rá a diktá-
tumra. Azok lettek a nyertesek, akik el z leg teleszül-
ték az elszakított területeket nemzetiségeik fiaival és
lányaival. E magasztos ünnepen ezekre a megrendít
tényekre is oda kell irányítani szívünket, gondolatain-
kat, mert az egyik felmérés szerint ma hazánkban
több kutya és macska esik egy f re, mint gyermek, a
jöv nk záloga.

Bármilyen szelíden is fogalmazzunk, isteni külde-
tés megtagadása a nemzet nem-gyarapítása. A való vil-
ág és hasonló m sorok, helyek nem ontják az
édesanyákat, ott egész másra képezik ki a szül ket.
Nem olyan régen beszélgettünk egy nagyobb társa-
ságban gyerekekr l, unokákról, jöv r l, mindennapja-
inkról. Az egyik nagymama felsóhajtott, hogy
mennyre várja már is az unokát, mire a lánya oda-
fordulva azt vetette oda: Felneveled-e? Szomorú élet-
kép az anyaság, a gyermek kincsértékének e súlyos
lefokozása. Valóban ennyire kiürült volna sok élet?

Goethe azt vallja, hogy az ember két n t szerethet
igazán a földön: az édesanyját és a saját gyermekei-
nek édesanyját. Sokan mások hozzátehetjük még,
hogy az édesanyává lett lányainkat, az unoka, unoká-
ink édesanyját.

Kedves Testvéreim! Erre a szép napra készülve,
boldogan mondhatom el, hogy nekem mindháromat
megadta az Isten és így könnyebb dolgom volt egy ki-
csit. Amióta tudatosult bennem e nagy kincs, az Édes-
anya szó fogalma, tartalma, értelme, azóta minden
földi jót, minden értéket ennek a szónak tartalmával

és annak mértékével mérek. Valahányszor vissza-
gondolok gyermek- és ifjú koromra, mindig elkísér
utamon egy örök arc. Néha mosolygó, néha fájda-
lomtól eltorzult arc, súlyos barna szemek, melyek-
ben mindig könny csillog: az öröme, a bánaté,
váltakozva, attól függ en, hogy mit kér az élet, és
hogyan bírja a nagy élettusában elfáradt, törekeny,
beteg anyai szív. Érzem arcomon búcsúcsókját.

Aztán elment, amikor már gyermekeim édesany-
jával küzdöttük nem könny , Istent és embert szol-
gáló életünket. A család ereje, a gyermekeinkért
semmilyen áldozattól vissza nem riadó édesanya
helytállása átsegített ezernyi gondon és bajon, meg-
próbáltatáson. Együtt volt szép várni imádkozással a
gyermekek szárnyra kelését, lányunk édesanyává
magasztosulását, hozva az unokáinkat.

Az id k változása ellenére hisszük, hogy Sza-
bolcska Mihály sorai vezetik ket is:

*... mikor a szívünk
megtelik jósággal,
A szemünk könnyűvel,
Lelkünk imádsággal,
Mikor egy-egy nemes
Tettet visziünk végbe:
Csókoljuk meg édesanyánk
Lábnyomát érte.⁴*

Bármennyire is magasztos az anyai hivatás, egy
nagyon fontos dolgot nem szabad elfelejteni az ün-
neplés varázsa után sem: azt, hogy az anyai hivatás-
sal szentnek nevezhet kötelezettségek járnak. Ezt a
legtöbb édesanya tudja, nem kell a lelkére kötni,
mint ahogy a fának sem kell tavasszal mondani,
hogy rügyet fakasszon, a virágnak, hogy tavasztól
dérhullásig szirmokat bontson, nyíljon, illatozzon, a
pacsirtának, hogy röptében is énekeljen. Tudják az
édesanyák, f ként akikben Mária szíve-lelke lako-
zik, hogy úgy kell nevelniük, ápolniuk, gondozniuk,
irányítaniuk a szívükr l szakadt magzataikat, hogy
róluk is el lehessen mondani azt, amit az evangélista
Mária fiáról, Jézusról írt: „Jézus pedig gyarapodott
testben és lélekben, Isten és ember el tti kedvesség-
ben.” Az ilyen eredmény felmutatásához szem el tt
kell tartani a Biblia tanításait is.

Bárhogyan is vesszük, azok az értékek, amelyek-
kel gyermekeinket vállaljuk és neveljük, azok tájain-
kon a Szentírás szelleméb l, a kereszténység
kincsestárából eredeznek – még azoknak is, akik ezt
tagadják, akik távol állnak ett l az eszmerendszert l.
Elég megnézni, hogy hova vezetett az a világ, mely
elszakadt ett l a forrástól, és a gyermekek nemzedé-
kei el l is elzárta ezt az értékvilágot. Mennyi érték-
tagadó fiatal, tiszteletlen ember n tt fel, akiknek
semmi sem szent: ha pénz, ha élvezeti cikk kell ra-
bolnak, ölnek, fosztogatnak, erkölcstelen életet foly-
tatnak, mintha nem is édesanya szülte volna ket.

Vadállatias csábításaikkal csalogatnak, kísértének,
hívogatnak ma is az élet dzsungeljei. Az édesanyák-
nak vigyázniuk kell, hogy az utca, a pornó, bizonyos

⁴ Szabolcska Mihály: *Édesanyánk*

tévék szennyes m sorai, a mámorító szer, alkohol, a galerik kúszó-mászó liánjai meg ne fojtsák fiaikban, lányaikban a tiszta lelket, mert az erkölcsi züllés fizikai pusztulást eredményez. Manapság sokkal nehezebb édesanyának lenni, mint bármikor a történelem folyamán.

Ma csak az igazi édesanyák válthatják meg világnukat a teljes romlástól. A jó gyermeknek pedig segítenie kell a törekeny anyai szív álmainak megvalósításában, hogy keresztény-magyar nemzetünknek legyen jövője az egyé forrasztó, Istent kapott, Krisztus példájából merített, megerősödött szeretetben. Hogy milyen az immár történelmi besorolását visszakapott Magyar Unitárius egyház édesanya-eszménye, annak összegezésére álljon itt Móra László szép verse:

*Magyar anyák, virágos ágak,
Köszöntöm asszonyszívetek,
Amely fölött ott szundikálnak
A glóriázott kisdedek,
S megáldom csendben azt a házat,
Hol gógicsél a kisgyerek.*

*Kik boldogan vonjátok öltre
A szívetekből nőtt magot,
Ti adtok fényvel tündökölve
E fáradt Földnek új napot,
Reménysugárt – s egy tépett honnak
Nytított sebére balzsamot.*

*Magyar anyák, a szíveteknek
Beszédes álma égig ér,
Hallom jövőjét új seregeknek,
Mely új csodájú fényt ígér –
És áldom mind, mind azt a házat,
Hol ember-angyal gógicsél.*

*Magyar anyák, virágos ágak,
Köszöntöm asszonylelketek
S a harmatszívű kisbabákat,
Akikre fényt leheltek.
És áldom, áldom azt a házat,
Hol imát mond a kisgyerek.⁵*

A jó Isten áldását kérem az édesanyák és gyermekek életére. Ámen!

⁵ Móra László: *Magyar anyák*

Felhős Szabolcs

Kikelet és megújulás

„Keressétek az Urat, amíg megtalálható!” Ézsaiás 55,6.

Itt a nagyszerű kikelet, beköszöntött a tavasz és már a nyár is! Ilyenkor sok minden megújul és sok mindennek meg kellene újulnia. Mi itt, a keleti végeken nagy várakozással tekintünk a magyar unitárius egyház megújulására, s ezen belül a magyarországi unitárius egyházkerület kibontakozására az anyaszentegyház szárnyai alatt. Az első legfontosabb teendő: lelket kell lehelni a közösségeinkbe.

Ez a fontos cél tehát nagy feladatot jelent az egyházunknak. Az Úr törvényeit láthatóvá tenni abban a társadalomban, amelybe születünk, és azzal a tudással, amellyel rendelkezünk. Az Isten törvénye nem bonyolult és nem is elvont: „Szeresd Uradat... és szeresd felebarátodat...” E két n áll minden egyéb. Ezt a szeretetparancsot kell belekevernünk a 21. század térszájába, mint kovászt, hogy a világ minden szegletét és rezdülését átjárja.

Ettől lesz ez az élet emberi, a törvény időtálló, a szó hiteltel, a társadalom összetartó, a kis- és nagyközösség segít és megtartó. Ez az egyetlen garancia a természet és az ember megővására, az élet holnapjára és a holnap életére. Látnunk kell azt is, hogy egy önállóságra vágyó, önmegvalósulásra törekvő világ helyett most egy széteső és atomizálódó fogyasztói világgal állunk szemben. Így kell megtalálni „a kereszténység pozitív lehetőségeit, mozgástereit.” Ebben a közegben egyházunknak igen nagy lehetőségei nyílnak, többek között azt az új felállást, amelyben az egyháznak is megújult formájában kell megküzdenie, amely forma lehetőséget nyújt arra, hogy az üdvösséget és evangéliumot hirdesse.

A keresztény ember tudja, hogy a tökéletes társadalmi rend megvalósítása lehetetlen. Az evilági rend mindig megán viseli a fejlődésben

lévő világ befejezetlenségének minden jegyét. Éppen ezért igen fontos, hogy egyházunk kebelén belül az elméletet a gyakorlattal, a hitet a tudással szintézisbe hozzuk. Hogy ezt az élet teljessége érdekében megtehesük, hallgatnunk kell az élet tiszteletének nagy apostolára Albert Schweitzerre. „Az alapvető és tudatunkban minden pillanatban jelentkező tény: élet vagyok, amely élni akar, életek között, amelyek élni akarnak. Életakaratom titka, hogy kötelességemnek érzem: együttérzéssel viseltessem minden, eltem felbukkant életakarral szemben. A jóság lényege: életeket megtartani, életeket támogatni, életeket kiteljesedésre segíteni. Csak az élet tiszteletének etikája teljes értékű, minden vonatkozásában.”

A hit az élettudat hűséges társa. Ha élünk az élettudat, élünk a hit is. Élettudatunk ébrenléte és cse-

lekv. képessége fokmér je hitünknek.

Ebben a szekularizálódó világunkban csak akkor tudunk kellhatóer. vel tanúságot tenni az evangélium lelki és erkölcsi értékeir. l, ha ezt egymással egyetértésben és együttm ködve tesszük. Ez akkor lesz a leghatékonyabb, ha egyre inkább a szeretet közösségévé vá-lunk, olyan közösségé, melynek vezetése megszívleli Pál apostol szavait: „nem hiteteken akarunk uralkodni, hanem örömtöknek vagyunk munkatársai”.

Ha jól belegondolok azt mondhatnám, az egyházunk még nem érti teljesen, milyen mérv kihívások várnak rá, és túl gyakran él a megszokott védekezési stratégiákkal. Én úgy érzem, hogy az unitárius hitünknek még mindig jó esélyei vannak az értelmiségi (egyetemista) körökben. Garanciát jelent erre például ama fiataloknak viszonylag szép száma, akiket vasárnaponként templomainkban látunk. (A Nagy Ignác úti nagytemplomban, a beregi szór-ványban a cigány fiatalok, Pé-csett...)

Természetesen, nem lesz túl egyszer dolgunk, nagyon sokat kell még tanulnunk és bepótol-nunk a nagy egyházakhoz képest, például a rugalmasabb hitoktatás-ban. Ezt a fontos munkát segíthet-ik az egyházunk köré szervez d egyesületek, alapítványok (Unitárius Alapítvány, Dávid Ferenc Egy-let, UART) és civil szervezetek.

Természetesen fontos kiépíteni az iskolahálózatot (óvoda, iskola, fels fokú intézmény) és a szeretet-otthonokat. Az iskolahálózat-hoz kapcsolódva ki kell építeni egy unitárius népf iskolai hálózatot

(Budapesten és vidéken egyaránt). Csíráját fellelhetjük a Kelet-ma-gyarországi Balázs Ferenc Beregi Népf iskolában, melynek tevé-kenysége kiterjed az id sek megse-gítésére, szeretetszolgálatára is. Egyházi vezetésünk figyelmébe ajánljuk a dán egyházatya, a népf -iskolai mozgalom megalapítója, Grundtvig munkásságát és tézise-it.

A felsorolt intézmények újraala-kítása, illetve beindítása nagyon fontos, ugyanis ezek a formák azok, amelyek tehermentesítik és el bbre viszik egyházunkat. Az el-múlt évtizedek gettóformát alakít-tottak ki, mesterséges problémákat gerjesztettek. Mit tehetünk ennek lerombolására?

El ször is a jöv ben szélesebb alapokra kell helyezni az egyházi struktúrát. Alulról kell építkezni, a világiak széleskör bevonásával. Olyan munkatársi hálót kell kiépí-teni a megfelelő en felkészült és képzett világi atyafiakból, amely el segíti az egyház munkáját. (A Teológiai Intézet tanfolyami to-vábbképzése.) Ebb l következik a lelkészképzés megújítása is. Az ál-talános teológiai (emberexegézis, gerontológia, lelki gondozás) kép-zést is kellene adni a lelkészönven-dékeknek.

Ugyanakkor a világi munkatár-sakat egyfajta papi képzésben kell részesíteni (másoddiplomás kép-zés – Teológiai Intézet) mindezt a szór-ványgondozás, a kis gyüleke-zetek érdekében kell meglépni, hisz a beszolgáló lelkészeink igen leterheltek és nincs még missziós lelkészi státusz. A misszió új kihí-vásaira el bb-utóbb válaszolnunk kell.

A lelkészhiány felveti a diakó-

nia kérdését is. A családokkal, a fiatalokkal való foglalkozás, a kis közösségek gondozása igen szük-séges feladat. Fontos, hogy a ne-héz életkörülmények között könnyebben és teljesebben élhes-sék a keresztyén életet.

Lényegesnek tartom a távol es szór-ványokban a bázisközösségek kiépítését. A jól képzett diakónus vezetésével jobban kiélhetik lelki elmélyülési igényüket, közösség-igényüket, a tanúságtev példaké-pek követését. A kis csoportokban az atyafiak jobban otthon érzik magukat, jobban ki tudnak bonta-kozni, felel sséget éreznek. Ezál-tal a közösség mind él bb, mind felel sebb tagjaivá válnak. Id vel ez az összeforrt közösség kisugár-zik, és új tagokat vonz maga köré. Ezek az atyafiak szervesen bekap-csolódhatnak a hitoktatás rugal-massá és színesebbé tételébe.

Összegzésként megállapíthat-juk, hogy nagy el ny és felmérhe-tetlen kincs számunkra az unitárius életszemlélet, amely se-gíti a megújulásunkat és kibonta-kozásunkat anyaszentegyházunkban. Ugyanis az unitárius szellem jellegzetes vonása, hogy „nem menekül a dogmák, hittételek, zsinati határo-zatok örökre megállapított erköl-csi szabályok világába (mint kapaszkodókba), hanem az élet felé fordul” (dr. Rezi Elek) és bí-zik Isten, s az atyafiak munkatársi segítségével.

*Atyáinkat is az Úr védte,
A jókat mindig ő segítte.
Harcban a baj ha ránk szakadt,
Az Úr mindig velünk maradt,
Csak őhöz hívünk legyünk,
Örökké megtart Istenünk.*

105. zsoltár

Ahogy Krisztus az új Ádám, úgy ő az Újtestamentum közbenjárója, nem az Ótestamentumé. Minden őáltala nyer megváltást, újjáteremtést, kiengesztelést és felépítést, mindazok, akik mennyben és földön vannak. Az új szövetség alatt a második Ádám által lélekben megújulunk és újonnan teremtetünk, miképpen az első Ádám által a test szerinti életre születünk. Ahogy az Ótestamentum az első teremtést az Atya Istennek tulajdonítja egyedül, azonképpen az Újtestamentum az újjáteremtést az Atya Istennek és a Krisztusnak tulajdonítja. Mert ő az úr, aki által minden van, akiben és aki által az Atya Isten hatalommal cselekszik.

Dávid Ferenc

Az EUU vendégei voltunk

Az Európai Unitárius Univerzalisták éves összejövetelére egyházunk is meghívót kapott a főgondnok közvetítésével. Az internetes tájékoztatót átböngészve felfedeztem a pályázati lehetőséget, megkeresésemre szívélyes választ kaptam: felajánlották az ingyenes részvételt. Így április 1-jén Kászoni József lelkészrel felkerekedtünk és repülőre szálltunk Belgium felé. A két napos konferencia nemcsak tanulságosnak, de a dátumhoz illően kalandosnak is bizonyult, így alábbi beszámolómban is kissé humorosra sikerült.

Programunk péntek délután 3-kor kezdődött a tervek szerint, Spa üdül város Sol Cress nevű wellness és konferencia központjában. A menetrend szerint repülünk is ebben az időpontban ért földet a Brüsszelt 1 délre fekvő fapados járatok Charleroi nevű repterén. Az elzetes szervezés, egyeztetés eredményeként csütörtökön megtudtuk, hogy egy busz, két vonat átszállás után értünk jönnek, és este fél 10 után érünk célba. Az utolsó pillanatban tehát úgy döntöttünk: autót bérelünk, hogy azt a 130 km-t röpként két óra alatt meg tudjuk tenni, és az utolsó nap nyugodtan részt vehessünk a záró istentiszteleten is.

„Ember tervez...” a Google térkép és a belgiumi autótutak misztikája pedig összefog ellene. Április 1-je volt ugyanis, csakis ez lehetett a magyarázata, hogy a bérautó parkoló elhagyása után kétszer behajtottunk a látogatók parkolójába, majd mikor végre kiszabadultunk onnan és rácsatlakoztunk a főútra, az ellenkező irányba indultunk el.

Na de, sebjaj, könnyű volt visszafordulni az egymást követő körforgalmak egyikén. Később viszont épp ez az elnyelgette fel a gyanúnk: nem azon az autópályán gurulunk, amit a térképen követünk.

Minden rosszban van valami jó: így legalább meglátogathattuk Namur városát, a vallon tartomány székhelyét. Egy kis tér közelében ki is szálltunk belga levegőt szippantani. Néhány croissant-ot majszolgatva ízlelgettük a belga utca hangulatát, időközben pedig jobban szemügyre vettük az egyik hiányosságban szenvedő Daewoo Matizunkat, amit a beígért Ford Ka helyett kaptunk.

Kibékülve szekerünkkel elhagytuk Namur-t majd egy-két további vargabetárán végül becsatlakozhattunk az autópályára. Vidáman robogott a kis autó, bámultuk a belga tájat és silabizáltuk a vallon helységneveket. Néhányuk ismeretlen csengett, mi pedig megpróbáltuk kitalálni, hogy a Maastricht-i szerződés milyen történelmi eseménnyel, az emelkedőn könnyel lelassuló gyufás skatulya autó motorhibával hozható összefüggésbe.

Spa városába érve rövid érdeklődés után végül célba értünk. Este fél tíz körül. A vacsorát az eredeti egyezés értelmében félretették számunkra, és „József” régi ismerősei, az EUU volt elnöke és barátságosan szemérmes mikrobiológus férje társaságában hozzánk is láttunk.

Másnap reggeli, utána előadás. Témája: *A spiritualitás humanista szemmel: utak a felismerés felé.* Előadó az Arizona állam belüli Surprise város unitárius univerzalista lelkésze, dr. Walt Wieder. Az előadás helyszíne – ahová egy fuvola hangja csalogatta a reggeliről beszállingózókat – a több mint 300 fős helyes, színpaddal is ellátott, Nagy Péter orosz cárról elnevezett konferencia terem, melyben körülbelül 150-200 személy foglalt lassanként helyet. Nagyrésztük (mint utólag kiderült 90%-uk) amerikai állampolgár, akik Európa nagyvárosaiból érkeztek, Portugáliától Finnorszáig. Mindjárt feltűnt: már félig-meddig hasonultak a nemzeti környezethez, ahol néhányan már évtizedek óta élnek. A többiek – mint jómagunk – „bennszülött unitáriusok”-ként jöttünk számításba...

Egy piros hőzentrógeres öregúr (az EUU elnöke) nyitotta meg a konferenciát. Ügyrendi beszámolója és közleményei után a 60-as éveiben járó, zömök, markáns arcú, öltönyös meghívott előadó lépett a pulpitushoz.

„Walt Wieder vagyok, az Arizona állambeili Surprise lelkésze. Híveim Walt-nak szólítanak. Nem dr. Wiedernek, sem lelkésznek, de legkevésbé sem tiszteletes úrnak. Egyszer én csak Walt-nak. Kérlek, hogy így szólítsatok ti is.”

Az előadást a pulpitusra pillantva megjegyezte, hogy fejére szerelt mikrofonhoz van hozzászokva, ami szabad mozgást tesz lehetővé, ezért lehet, hogy előadás közben, míg jobbra-balra fordul, eltávolodik a mikrofontól. Akik tehát minden szavát hallani szeretnék, talán jobb lesz ha a középső sorban foglalnak helyet – „Amennyiben nem zavar benneteket – tette hozzá – hogy így valószínűleg egyetlen hosszú szöveget fogtok képezni.”

Míg ezen az elképzelésen nevetgélünk Walt rátért a lényegre: „Magamat egzisztencialista humanistának tartom, amely két tagadást foglal magában. A humanizmus számomra azt jelenti, hogy hiszem: az erkölcsi értékek és az élet értelme emberi kérdés, így ebben a szempontból Isten létének nincs jelentősége. Továbbá, agnosztikus vagyok. Kétféle agnosztikus létezik: „puha” agnosztikus: akinek nincs határozott meggyőződése, de nyitott a lehetőségekre. A „kemény” agnosztikus pedig állítja: nemcsak nem ismeri az igazságot, hanem más sem.

Miután ezeket leszögezte, a lelkész Phoenix külvárosában lévő, 280 tagot számláló gyülekezetét ismertette, amelyben a közel 40 éves lelkészi

szolgálatának 15. évét tölti. E mellett részt vesz a UUA szervező bizottsági munkájában és egy rádióműsort is vezet „Egy másik álláspont” címmel. Elmeséli hosszúra nyúlt tanulmányai és életpályája történetét, pszichológiai és filozófiai érdeklődését, gyermekkorházi és egyéb tevékenységeit.

„A spiritualitás tudatosság és kapcsolat azzal, ami több, mint amit fogalmakban ki tudunk fejezni” – fejtette ki meghatározását. Aquinói Tamás (1227-1274) keresztény egyházatyát idézi, aki szerint „a kegyelem hét spirituális jelét bíró keresztényt” a következők lehet felismerni:

1. a tudatlanok tanítója; 2. a kételkedők tanácsadója; 3. a megszorodott szívek vigasztalója; 4. türelmes az érszakoskodókkal; 5. megfeddi a bűnösöket; 6. megbocsát a vétkezőknek; 7. mindannyiunkért imádkozik.

Felsorolja egyetértését illetve kétségeit minden egyes ponttal kapcsolatban, majd a saját listáját ismerteti:

1. együttérzés;
2. jogos felháborodás;
3. bölcsesség.

Az együttérzés egyetemes, kiterjed minden fajra és nemzetre. Miután Walt újra megjegyzi, hogy senkinek sem lehet kizárólagosan igaza, megkérdezi a közönséget, mit jelent számukra ez a fogalom: spiritualitás. Az amerikaiaknál szokásos aktív módon és közvetlen nyíltsággal állnak fel az emberek, veszik át a mikrofont és beszélnek meglátásaikról:

„Engem egy súlyos betegség tett spiritualitásra fogékonyvá. Én ezt tartom egy fontos útnak.” „Én azt, amikor elveszítjük a hozzánk közelállókat.” „Én úgy gondolom, minden nap részünk van benne: naponta újjá kell születni.” „Én a természetben találok meg azt a bizonyos erőt.” „Én bizonyos rítusokban, amiket naponta végzek.” „Én a zenében. Zenét hallgatni, vagy dalolni – esetleg másokkal együtt megtalálni az összhangot – a legnagyobb spirituális élményt jelenti számomra.” „Én városlakó vagyok, sok ihletet merítek az emlékeimből, a művészi alkotásokból.”

Egy fiatal, széken így mesél: „Afrikában éltem nemrég, és olyan házban kertészkedtem egy alkalommal, ahol feketék laktak. A virágok között guggolva elmerültem gyomlálgattam, mikor egyszer csak azt éreztem, hogy valaki hozzáér a hajamhoz. Hirtelen felpattantam, megpördültem, és torkom szakadtából sikoltozni kezdtem. Három pici fekete gyerek rémült tekintete fúródott az enyémbe. Pár másodpercig együtt üvöltöttünk, majd mikor végre kölcsönösen lehiggadtunk kiderült: még soha nem láttak fehér embert. Összebarátkozásunk volt a legemlékezetesebb spirituális élményem.”

„Én az emberszeretetet és a szolgálatot tartom spiritualitásnak.” „Én a meditációt, a belső felfedezést, a kapcsolat keresését valamivel, ami nálam több, teljesebb.” „Én szeretem megosztani irodalmi élményeimet, szép gondolatokat, eszméket.” „Én olyan nagyvállalatok tevékenysége ellen küzdök, akik a környezetre káros tevékenységet folytatnak.”

Walt újra átveszi a szót és folytatja felsorolt alapelveinek ismertetését: jogos felháborodást akkor érzek, mondja, ha hazugsággal vagy bigottsággal találkozom. Újra megkéri a közönséget, hogy adják hozzá véleményüket az övéhez.

Kis tévovázás után mindannyiunk derűtségére egy

idősebb nő megjegyzi: „Én szeretek temetésen részt venni, megmondom miért: mert az emberek fájdalmukban szintévé válnak.” Ez az ötlet felveti a ceremóniák hasznosságának kérdését. Megkérdezik, hogy vajon Walt, mint humanista lelkész, mit gondol erről: vezet-e esküvői szertartást, és ha igen, hogyan fogja fel a házassági ceremóniát. „Nem tartok különösebb jelentőséget neki – mondja a megkérdezett. – Nem a házassági fogadalom fog két embert egy életre összekötni. Ez a szertartás tulajdonképpen annyit jelent, hogy a közösség elismeri egy pár szorosabbá váló kapcsolatát, döntését, hogy társak lesznek az életben. Különböző tapasztalatom szerint a házassági fogadalom ambivalens élmény – jegyzi meg ironiával. – A felek egyrészt boldogok, mert megkapják egymást, ugyanakkor sajnálják elveszített szabadságukat...” Nevetve hagyjuk jóvá, hogy ebben van valami, majd – az első résznek végére érve – elvegyülünk az előcsarnokban felszolgált kávé, tea, üdít és ásványvíz melletti hangzavarban.

A bejárat mellett és a folyósón könyves pultok, használt könyvek, amelyeket az egyesület tagjai hoztak felajánlásként, csereberélni. Hozzájárulunk mi is a választékhoz e célra hozott két krimivel és három Unitárius Élettel, majd szünet után visszaülünk a helyiükre a Nagy Péter teremben.

A második részben az irodalomról van szó. A humanista Walt számára ez különös jelentőséggel bír. Bevallása szerint hivatását, életpályáját, vallásról alkotott elképzeléseit határozta meg egy-egy mű vagy költemény. Felolvass néhányat. Igazságról, az intuíció követéséről, templomlátogatásról, szabadságról, az élet értelmének kereséséről, valamint arról szólnak ezek, hogy mi magunk döntünk jó és rossz között. Ez viszont azt is jelenti, hogy a következményt – a tudásnak ama bizonyos paradicsomi gyümölcsét – ha akarjuk, ha nem, meg kell kóstolnunk.

Példának Stevie Smith angol költőnő * versét olvassa fel, amely az én fordításomban így hangzik:

NEM INTEGETEK, HANEM FULLADOZOM

*Csak bámulták, és nem hallották őt, a halott pacágot,
Pedig még mindig motyogta:
Sokkal távolabb voltam ott kint, mint gondoltátok,
És nem integettem, hanem fulladoztam.
Szegény fickó, mindig bolondozott,
És most itt fekszik halottan.
Túl hideg lehetett neki, és szíve felmondott,
Magyarázták okosan.
Ó, nem, nem, nem, túl hideg volt mindig,
(Nyögte ő fektében, aléltan)
Túl messze voltam egész életemben,
És nem integettem, hanem fulladoztam.*

Mi a közösségi élet célja és értelme? Észrevesszük-e társaink titkos üzeneteit? Miről szól a közösség, és hogyan lehet azt a közösséget kiterjeszteni azokra, akiknek szükségük van rá?

Míg először ezek a kérdések érdekelnek bennünket – folytatja elmélkedését Walt – be kell látnunk, hogy az unitárius univerzalizmus nyitottsá-

* Stevie Smith (1902–1971) angol költő - és író

ga ellenére nem lehet mindenki vallása. Azok tudnak azonosulni ezzel az életszemlélettel, akik hajlandók szembenézni a nagy kérdésekkel, mernek felfedezni utakra indulni ezek mentén, odafigyelni másokra és a más szempontot képviselő véleményére, még akkor is, ha azok más következtetésre jutnak. „Nyitottságunk mellett: igenis, számít miben hiszünk” – foglalja össze következtetését Walt.

A konferencia további részében az amerikai unitárius univerzalisták vallási közösségeinek európai helyzetéről volt szó, amelyhez mindenik országból érkezett felszólaló hozzáadta saját tapasztalatait. Az európaiakat általában nem érdekli vallásunk – jegyezték meg. Elsősorban azért jönnek közénk, hogy angol tudásukat gyarapítsák.

Ahol létrejönnek amerikai mintájú unitárius univerzalista közösségek, azok felveszik a helyi jellegzetes vonásokat: a németországi tagokat pl. a racionalitás jellemzi. Míg ők általában nyitottak a szabadgondolkodásra, a franciák kevésbé. A francia képviselő elszigeteltségről panaszkodik, és kifejti, hogy mélyebb kapcsolatra lenne szükség a francia kultúrával, jobban el kellene sajátítani a nyelvet.

Mint közösségnek hivatásunk – állapítják meg közösen – hogy a sokszínű együttélésre példát mutassunk, de ehhez el kell szörnünk nekünk ezt megtanulni, és a saját közösségünkben gyakorolni. Van is erre lehetőség, hiszen mi mindahányan különbözök vagyunk.

Ez a téma egy ötletet ad Walt-nak: „Egy dologban hasonlók vagyunk” – jegyzi meg, és próbaképpen kéri: nyújtsák fel kezüket azok, akik „áttértek”. A karok a magasba lendülnek, csak ketten pislogunk magunk köré Jocóval...

Ebédszünet. Az önkiszolgáló pultnál mindenféle belga jóból lehet szedegetni. A nyers-gyanús sültet egy darabig fixírozom a szemem sarkából, majd győz az éhséghez társuló kíváncsiság. Megkóstolom a félig sült húst,* majd megeszem a zöldség köretet. Utólag megállapítom: tapasztalatnak jó volt. Német asztaltársam együttérzéssel figyel, és társul hozzám rossz véleményével. Biztatására veszek egy nagy fekete fémhordóban lévő élénk-sárga léből. Újabb meglepetés: furcsa ugyan a megjelenése, de nagyon finom az ismeretlen csengő „asparagusz” leveles.**

Három óráig szabad program. Lemegyünk a városka központjába Jocóval, sétálgatunk a kora-tavaszi napsütésben, és közben megbeszéljük a tapasztalataikat: a hit azért mégiscsak fontos dolog...

Bámuljuk a kisváros kirakatait, megcsodáljuk a jellegzetesen egymás mellett szorongó, két-három emelet magas és néhány méter széles, más-más stílusban épült házakat. Olyan benyomást keltenek, mint könyvek a polcon. Egy padon üldögélve figyeljük a körülöttünk nyüzsgő belga kisvárost. Számba vesszük a változatos autómárkákat, amelyek csupán egy dologban hasonlítanak: ugyanolyan miniatűr méret valahány, mint a mi Matizunk.

A járművekhez hasonló utcácskákat a jólét, az európai értelmiségi légkör, és a rá jellemző kellemes parfüm-illat lengi be. Amúgy minden egyszer, jellemzően európai. Számomra egyszerre idézi Brassót

és Budapestet. Felleg a központ fölé emelkedő domb, a rá felfutó siklóval. Ennek tetejére a séta után a kanyargós szerpentinon mi is visszatértünk, hogy folytassuk délutáni programunkat.

Három ív várt a feliratkozókra az előtérben kihelyezett asztalon, háromféle programmal – hogy a különböző beállítottságú EUU tagok minden igényét kielégítse. Kettőnk is, hiszen egyikük a belga sörrel szóló tudományos előadást ígért kóstolóval, egy másik pedig természetjárást a környező erdőben. A harmadik a *Vagina monológok** című, nemzetközi sikert és jelentős visszhangot kiváltott műtémájában szervezett megbeszélést a női egyenjogúságról. Jocó az első programot választotta, én pedig a másodikat.

Az erdei sétán 25 fős csoportunkban aztán volt alkalom előadást hallgatni arról, hogy Spa környékén 200 ásványvízforrás található; hogy az angol „spa” (hévíz) szó innen származik és nem fordítva, valamint, hogy Nagy Péter cár 1717-es csodálatos gyógyulásának köszönheti későbbi hírnevét.

Jómagam kiegészítésként még azt is kiderítettem, hogy az idős hölgy, aki mindezt kedves francia akcentussal mesélte azért nem tanulhatott tovább, mert az apja szerint, aki építkezési vállalkozó volt, a nő helye: 1. a konyhában, 2. a gyermekek mellett, 3. a templomban van.

A barátkozásba egy Párizsban élő New York-i hölgy is bekapcsolódott, akivel franciául – néha pedig angolul hogy én is értsem – megbeszéltek, hogy a történelemben talán még nem fordult elő olyan politikai állapot, mint ami most Belgiumban fennáll: a flamand és a vallon párt nézetkülönbségei miatt majd egy éve nincs kormánya az országnak. Az amerikai-francia hölgy ezt részletesebben is elmagyarázta nekem – és állíthatom, hogy első kézből kaptam a felvilágosítást, hiszen elmondta azt is, hogy a francia nemzeti hírügynökségnek dolgozik. Itt már közös témánk is akadt, hiszen híreket én is szerkesztek újságban és tévében egyaránt.

Elsőbbi téma újabb beszélgetéspartnerre vonzott – ezúttal egy fiatal embert párjával. A kitöltés mellett balatoni emlékeit idézte fel az ottani „spa” (Balatonhévíz) meleg vizében télen is viruló vízínövényeivel. További sétánkon képezetben New Yorkban kötöttünk ki, ahonnan Chris 18 éves korában jött el. Nostalgikus hangulatban idézte fel emlékeit, a belvárosi templomot, és mint egy jó idegenvezető magyarázta, hogy szerinte az a jellegzetesen elhajló kereszt, amit látunk a tetején a kereszténységtől való eltávolodást jelképezi.

Na, ugye mennyi mindent megtud az ember egy erdő kellős közepében, ahol az ismeretlen fákon kívül az égvilágon semmi egyéb látnivaló nem akad...

A körút véget ért, a társaság szétszéledt az épületben, én meg magányos sétára indultam. Brassói nosztalgiaiótól hajtva a sikló irányába vettem utamat. Ott elidézve nézegettem lefele, a kisvárosi terének csendes nyüzsgése és a távoli erdőborította dombok irányába: múlt és jelen, ott és itt. Belgium: amerikai szabadelvűség, európai „otthonosság”. Messze az otthontól és mégis közel, hisz alig kétórányira vagyok Budapesttől, Kolozsvártól és Brassótól... „Valahol Európában”: térben és időben félúton szabad és tekintélyelvű között...

* Bárányhús volt, később megtudom: belga specialitás.

** Spárga krém leveles.

* Eve Ensler, *Vagina Monologues*, New York, 1992.

Vacsora után: „TALENT SHOW!” Na, ez érdekesnek hangzik, gondoltam – és annak is bizonyult.

Valljuk be: ezeket az amerikai unitáriusokat elnézve, mikor hozzánk látogatnak, nem sok „talentumot” nézünk ki belőlük. És ilyen alkalmakkor jön a meglepetés. Egymást követve álltak színpadra, én meg az egyik ámulatból a másikba estem.

Elször egy kórus szerepelt – és a mai napig nem tudom megérteni, hogy Európában szanaszét él 40 embernek mikor van lehetősége bonyolult, négyszólamú darabokat ilyen szépen betanulni... Gyerekek színdarabja következett: a húsvéti történet humoros feldolgozásban. Majd egy négytagú fuvola-együttes adott el egy Majomtánc című mókás darabot, amit bevallásuk szerint el is este tanultak. A kvartettet duett követte, ami után a két előadó a meghatottságtól egymás nyakába borult. Majd egy Shakespeare-i hangulatú monodráma következett. Utóbbi produkció folyamán a fiatal, Kossuth-szakállas művész egy pohárral kezében a csendes suttogástól a harsány ordítózásig, a szomorúságtól a hahótázásig minden létező lelkiállapoton átsetett. Bevallom, önfelédten élveztem a produkciót, habár csupán ezt a két visszatérő szót értettem: „nevermore!”*

A klasszikus dráma után 50-es, 60-as évekbeli régi tévéreklám-nóták következtek a toalettkacsától Wyatt Earp western sorozatig, hogy a nyugdíjas gyermekké váljon újra, nagyokat nevéssen, és együtt énekeljen az előadóval. A mókás hangulatot egy mélyebb, drámai érzés kísérte: a kiváló humorú előadó Parkinson-gyanús reszketkezésén hol zsebébe dugva, hol karba fonva igyekezett úrrá lenni.

Majd az első estén megismert szemérmes mikrobiológus következett: a róla alkotott benyomást meghazudtolva erőteljesen belecsapott egy kölcsönkért gitár három húrjába (mint kiderült nem abba, amit kölcsönkért) és rock-ritmusra felsorolta az elemek periódusos rendszerét. Mikor a végére érve végre felsőhajthattunk, velünk együtt mély levegőt vett és új versszakba kezdett: kiegészítette az eddigieket a legújabbban felfedezett elemekkel. Minél lenyűgözőbb volt vegyész-tudománya, annál mulatságosabb volt komolysága, ahogy ezt a produkciót előadta.

* Edgar Allan Poe *A holló* című, klasszikusnak számító versét adta elő. Az idézett szó Tóth Árpád nagyszerű fordításában: „sohamár”.

Spa 10.000 lakost számláló helység Belgium délkeleti részében, a francia nyelvű vallon tartományban, 35 km-re Liège-től.

Már a 14. századtól ismert forró víz gyógyforrásairól. A „spa” a vallon „espa”

szóból származik, amely forrást, kutat jelent. Habár számos hévízforrás van világszerte, Spa városától kapta nevét az angol nyelvben minden gyógyhatású természetes forrás mellé épített üdülő.

1918-ban a német hadsereg Spa-ban állította fel a hadiszállását, és innen utaztak a küldöttek a francia frontvonalra, hogy Foch marsallal találkozzanak, és kezdeményezzék az első világháborút lezáró béketárgyalásokat. Ugyancsak ide hívta a béke tanácsa a német képviselőket 1920 júliusában, hogy a háborús károk helyreállításáról tárgyaljon.

Agatha Christie képzeletbeli detektív hős, Hercule Poirot szintén Spa-ban született.

Az előadásnak vége, a társaság szétszóródott. Jockó elvonult szobájába, én még tébláboltam a könyves pultnál egy keveset. A hallban Walt-al futottam össze, kihasználtam az alkalmat: bemutatkoztam és leültünk beszélgetni. Megfigyeltem, hogy amilyen határozottan vezette el bennünket a megbeszélést, épp olyan tétován óvatos érdeklődéssel fogadta közeledésem. Markáns arcában riadtan tényleg szemekkel figyelt, majd készségesen megígérte, hogy elküldi előadásom szövegét.

A bárban annál élénkebb volt a hangulat. Rám nem jellemző módon vettem egy pohár sört és letelepedtem egy magányos asztalhoz. Tudtam, hogy ebben a társaságban ez az állapot nem fog sokáig tartani. Mint a horgász, aki beveti a horgot, és nyugodtan üldögél, abban a biztos tudatban, hogy hamarosan kapás lesz...

Alig néhány perc múlva New York-i újdonsült ismerősöm szélesen integetni kezdett: Come over! Gyere, ülj közénk! Az asztal alól a vendéglőbe becsempészett belga bor-specialitással, az asztal tetejéről pedig unitárius-univerzalista prédikációkkal kínált, amit egy lap-topon töltögetett le. Szorgalmasan bólogattam, majd a másik oldalamon ülő Gevene-el, első újszerű ismerősömmel belemerültünk az élet mélyebb rejtelseibe.

Elmesélte, hogy párjával már 45 évet töltöttek együtt. „Milyen nagy dolog ez manapság” – jegyezte meg körbepillantva – mikor oly sokan vannak, akik magányosan élnek... Beszélgetésünk folyamán – amint ez gyakran előfordul egy amerikai unitárius univerzalista esetében – kiderült, hogy pszichológiát végzett, így Jung és Dávid Ferenc jelképek természetéről vallott azonos elképzeléseit elismeréssel nyugtázta. Mindketten elégedett sóhajtással méltáztunk el, amikor a pincérek oltogatni kezdték a vilányt...

Másnap visszautunk Jockóval stílusosan újra kalandosnak bizonyult: megtanultuk, hogy a belga autópályán nagyon kell figyelni, ha az ember nem akar félúton ismét Vallónia fővárosában, majd a bérautó parkoló helyett az utasok reptéri parkolójában kikötönni, ahol egy be- és kihajtás 3 euróba kerül...

Ma a város a forma 1-es belga nagydíj éves megrendezéséről és az ásványvíz palackozójáról híres. Spa volt továbbá a 2010-es Tour de France kerékpáros verseny második részének célpontja is.

(Wikipedia)

Húsz éves a Magyar Ökumenikus Segélyszervezet

Húsz esztendővel ezelőtt a Magyarországi Unitárius Egyház is alapító tagja volt - a református, az evangélikus, a metodista, és ortodox egyházakkal együtt - a Magyar Ökumenikus Szeretetszolgálatnak, későbbi nevén Segélyszervezetnek.

A kerek évforduló alkalmából ünnepi közgyűlést és kiállítást szervezett a Segélyszervezet 2011. május 23-án, a Művészetek Palotájában.

A jubileumi közgyűlés résztvevői Szent-Iványi Ilona, a Felügyelő Bizottság elnöke köszöntötte, majd az ülés levezetésére felkérte Gáncs Péter evangélikus elnök-püspököt. A közgyűlés egyhangúlag és örömmel fogadta el a Segélyszervezet munkájáról szóló beszámolót, valamint a zárszámadást és költészetet.

Két évtizedes működés után úgy döntött az Ökumenikus Segélyszervezet, hogy modernebb logóval, új arculattal folytatja tovább eddigi tevékenységét. Az új logót és annak értelmezését G. Németh György mutatta be, akinek cikkét lapunkban közöljük.

A közgyűlést követően került sor a Magyar Ökumenikus Segélyszervezet 20 éves történetét bemutató kiállítás megnyitójára. A résztvevők között Lévai Anikó, a Segélyszervezet jószolgálati nagykövete köszöntötte, kiemelve a Segélyszervezet hazai és nemzetközi munkáját, szolgálatát, valamint a társadalomra gyakorolt pozitív hatását.

Az eseményen beszédet mondott Jürgen Gohde, a Német Protestáns Segélyszervezet (Diakonisches Werk), valamint az Eurodiaconia korábbi elnöke, Jørgen Thomsen, a dán egyházi háttérű segélyszervezet (DanChurchAid) igazgató-helyettese, Bölcskei Gusztáv református püspök, a Zsinat lelkes elnöke és Gáncs Péter evangélikus elnök-püspök.

A kiállítás anyagaiból kiderül, hogy a segélyszervezet munkájában 10 ezer önkéntes és kétszáz munkatárs vesz részt, húsz év alatt 34 országban több mint kétezer projektet végeztek el, Magyarországon és a határokon túl 50 féle szociális szolgáltatást nyújtanak. A Segélyszervezet fennállása óta közel húszmilliárd forint értékben végzett hazai szociális-fejlesztési illetve nemzetközi humanitárius és fejlesztési tevékenységet itthon és a nagyvilágban.

A Magyar Ökumenikus Segélyszervezet nemcsak a Kárpát-medencében, hanem az Európai Unióban is ismert és elismert szervezet, meghatározó tagja a nemzetközi segélyezésnek. Munkáját továbbra is sok siker és áldás kísérje!

Egyházunkat a közgyűlésen szavazati joggal – az ünnepségen – Gazdag Árpád, a Magyarországi Unitárius Egyházkerület tanácsosa képviselte.

Szent-Iványi Ilona

A Magyar Ökumenikus Segélyszervezet új logója

A technikai civilizáció korában az ember kevésbé figyel fel arra, vagy gondolkodik el azon, hogy környezetében lévő tárgyak milyen szimbólumokat hordoznak. És arra sem szán sok időt, hogy értelmezze: vajon egy-egy képi jel milyen tartalmat is képvisel. A vizuális befogadóképességünk nagyon hamar asszociálja a jeleket, és annál gyorsabban megy végbe ez a folyamat, minél jobban köthet a tartalomhoz, és minél egyszerűbb, megjegyezhetőbb az üzenet.

A szimbólum egyfajta jel, jelkép. Sajátos tartalommal ruházta fel a szimbólumot hordozó tárgyat, képet, üzenetet. Képzés- és iparművészek az elvont dolgokat ismert, látható jelekkel jelenítik meg, a költők szimbólumokat használnak a mögöttes gondolataik ki-

fejezésére. A vallások is sok szimbólumot használnak, hiszen az üzenet érthetővé, közérthetővé nagyon sok ember számára szól. Ugyanakkor minden egyéni

érez a saját kulturális szintjén, iskolázottságán, ízlésén, összefoglalva: a saját intellektusán keresztül tudja megérteni, felfogni a vizuális jelekből álló üzenetet.

Lehel László, a Segélyszervezet elnök-igazgatója és az új logó a sajtókonferencián

Ezért hát napjaink egyik legismer-
tebb vizuális jeltípusa, a logó jelen-
tése egy vizuálisan is rendkívül
sokszínű világban különösen fon-
tos.

Naponta, óránként, percenként
születnek körülöttünk új logók,
melyek közül jó néhány anélkül
is felidézi, hogy mit tartalmaz, ha
nincs mellette semmilyen segít in-
formáció, pl. szöveg. Ma az szá-
mít jó logónak, amelyik egyszer
en, közérthetően, könnyen meg-
jegyezhetően közvetíti a tartalmat,
az üzenetet.

A Magyar Ökumenikus Segély-
szervezet új logója ebbe a kategóri-
ába tartozik. Megváltoztatását az
idő és a körülmények váltották ki.
A 20 éves, példamutató tevékeny-
séget végző karitatív szervezet fő-
közében a kiteljesedő lehetősé-
gek és a megszólítandó kör is je-
lentősen változott a megalakulásakor
jellemző körülményekhez képest.
A befogadás és a szolidaritás, a
nyitottság és az azonosulás a XXI.
században sokkal inkább rendez-
elvi tevékenysége során, mint bár-
mikor korábban. Az elnevezés, a
név marad, mintegy kifejezve a fo-
lyamatosságot, az elmúlt húsz év
értékeit és erősítve a megszerzett
brand értékét. A logó megújulásá-
val a szervezet kifejezi az igényét
és szándékát abban a vonatkozás-
ban is, hogy az új idő körülmé-
nyeirek újabb megközelítésekkel
és új módszerekkel is kíván majd
élni.

Az új logó két központi, de na-
gyon is közérthető vizuális jelből áll.

Mindkettő nagyon régi, mond-
hatjuk szimbólumnak tekinthet-
ő, a korabeli ábrázolásokban már
alkalmazták. Ez a két jel a kéz –
pontosabban emberi tenyér – és a
pont.

A kéz

Az alapszimbolikai értelmez-
észtár szerint a kéz, vagyis az üres
kezelet, a nyitottság, a befo-
gadás jelképe.

Sokan mondják: a kéz maga az
ember. A kéz, amelyről Shakespeare
így ír: „a legdrágább egész
Angliában”; a kezek, amelyekhez
költők verseket írnak; a kezek,
amelyeket az egyház szentté ava-
tolt; a kezek, amelyekre úgy gon-
dolunk, mint az üdvösségünkre.

A kéz az egyik legkifejezőbb
testrészt: a kapcsolat ember és a kül-
világ között. A különböző kéztartá-
sok más-más jelentéssel rendel-
keznek.

Az skori sziklafestményeken,
Egyiptomban és a keltáknál a kéz
kinyújtott ujjakkal a napkorongot
és a Nap sugarait jelképezi, amely
mágikus védelmet is kifejez. A nyi-
tott tenyér ugyanakkor a nyitottsá-
got, a kozmikus erő befogadását
jelképezik. Az egyiptomi hierogli-
fákon az aktivitás jele. Az egyipto-
mi hieroglif rendszert a világmindenséget
formálja kezével. Az egyiptomi hi-
eroglif jelrendszerben az ember
belső energiájának, életerejének a
szimbóluma. Az iszlámban a nyi-
tott kéz áldást, rajongást, tisztele-
tet és vendégszeretetet jelent. A
kezelet (és a kar) a keresztény Euró-
pában hatalmi szimbólum. Rodin

Isten kezét formálta; Ady is Isten
kezéről ír a nagy Kéz törvénye c.
versében: „S mi táncolunk a nagy
Kéz alatt.” A kéz a sors eszköze:
„Áldjon vagy verjen sors keze...”,
ugye emlékszünk? A magyarság
életében különös fontosságú a kéz
üzenete.

A kör és a pont

A kör elszűrés is kiterjedéssel
rendelkező pont, részeseül annak
tökéletességéből. Így a pontnak és
a körnek közös szimbolikus sajá-
tosságai vannak: a tökéletesség,
az egyszerűség, a megosztottság
és a különbségtétel hiánya.

A kör a megváltozhatatlan kez-
det és vég nélkül való, változások
nélküli. Ez teszi lehetővé, hogy az
időt jelképezze. A kör és a pont
az eget is szimbolizálja, az égi
ciklusok jelképe. A kör és a pont a
harmónia és az idő szimbóluma is,
már a korai ókortól kezdve jelezte
a teljességet, egybefoglalta az
időt.

A kör, a pont a tenyérrel kom-
binálva szimbóluma a védelem-
nek, amit nyújtani tud, az
oltalmazásnak, amire képes lehet,
és jelenti az elköteleződést a két
rég vizuális jel összekapcsolódá-
sával: a cselekvés védelmét erősítik,
a legérzékenyebb pontjai, a
kezelet ujjai felett.

Amikor több – ez esetben leg-
alább két – szimbolikus érték ke-
rül kapcsolatba, azonnal kialakul-
hat az asszociativitás, amely har-
madik és további üzeneteket indu-
kál. Ez esetben egy kedves
anyuka formájában.

Ennek jelképi üzenetét egyházi
körben magyarázni felesleges. Azt
azonban elmondjuk, hogy anyuát
látni meghatározó élmény minden
ember számára. Üzenete pozitív:
jóérzés, a lélek erősítése, felemelés,
kedves, szerethető.

Talán ez utóbbi jel az egyik
legfontosabb abból a szempont-
ból, hogy minél hamarabb, minél
többen lássák, értsék, felismer-
jék, megértsék és... szeressék. Fo-
gadják szeretettel az új logót!

G. Németh György

MÖS FB tag

Walking in Others' shoes

Stories from the Early Years of the Partner Church Movement

5.

Ebben a számban előbbre ugrunk egy kissé az elbeszélésben, és a „Fény a sötétben: Louis C. Cornish (1870-1950)” c. fejezetet közöljük. Azért gondolta időszerűnek az Unitárius Élet szerkesztőbizottsága megjelentetni Gretchen Thomas könyvének ezt a fejezetét, mivel a Louis C. Cornish Living the Mission Award díjat 2011-ben az Észak-Amerikai Unitárius Univerzalista Testvéregyházközi Bizottság a szerzőnek ítélte oda. Kapta ezt a magas fokú elismerést azért a több mint húsz éves tevékenységéért, amelyet 1990. pünkösdjé óta mind a mai napig kifejtett. Elsőként látogatott el Erdélybe a 89-es változásokat követően, 1993-ben létrehozta a magyarországi-kanadai testvéregyházközi programot, és tavaly, a kerek 20. éves évfordulóra megírta ezt a könyvet. Az Észak-Karolinában átadandó díjhoz, amelyre az amerikai Unitárius Univerzalista Egyház Közgyűlésén, az 50. évforduló alkalmával kerül majd sor a lap hasábjain mi is szeretettel gratulálunk! Bravó Gretchen Thomas! Isten éltesse!

Fény a sötétben: Louis C. Cornish (1870 – 1950)

Louis Cornish egyetértett volna Józseffel, amikor azt mondta: „Nem értem, ti, amerikai unitáriusok miért tartjátok hiteteket olyan messze életetek középpontjától.” Cornish mindig kereste a módot arra, hogyan mélyíthetik el az emberek a hitüket. Megelégedéssel töltötte volna el, ha tudja, hogy észak-amerikaiak ezrei találják meg az utat két olyan hely felé, amelyet annyira szeretett: Erdély és Star Island. Itt sokan felfedezzük, hogy – tetszik vagy sem – mindannyian hív emberek vagyunk. Hogy mindnyájunknak van egy spirituális természete, mely egyesíti és egyensúlyban tartja intellektuális, fizikai és érzelmi önünket, és mindannyiunknak szüksége van kézzelfogható gyakorlatokra és helyekre, melyekhez hozzárendelhetjük hitünket, hogy valóságosabbá tegyük. Tudom, hogy Cornish az én hitemmel is egyet értett volna, hogy közös történelmünk alapköve lehet korai, és folyamatban lévő testvérkapcsolatainknak.

Egy sötét, téli, Bostonban töltött héten megszöktem a vallásoktatók számára tartott találkozóóról, hogy információt keressék az eredeti, húszas évekbeli testvér-egyházközi programról. Louis Cornish és Csiki Gábor, egy erdélyi lelkész alapították ezt a kapcsolatot, és két kanadai, valamint 116 Egyesült Államok-beli egyházközösséget kapcsolt össze 118 erdélyi egyházközösséggel.

Mindent meg akartam tudni, amit csak lehetett erről a korai programról, mert azt reméltem, voltak olyan régi kapcsolatok, amelyeket újra lehetne élesíteni, és nem kevésbé tanulságosak, mint a maiak. Amikor megmagyaráztam mit keresek, Alan Seaburg – az Unitárius Univerzalista Szövetség akkori lelkes levéltárosa, és a Harvard Divinity School könyvtár kézirat-részlegének kurátora – azt mondta, első lépésként el kell olvasnom Louis Cornish-nak az Unitárius Univerzalista Szövetséggel kapcsolatos írásait.

Alan leültetett egy nagy asztal mellé a könyvtár végé-

ben, egy üvegfalal leválasztott részben. Kilenc saválló dobozt tett elé, melyeket a levéltárból hozott ki. Leveleket, gy lések jegyz könyveit, valamint a Szövetség éves jelentéseit tartalmazták, az 1920-as és 30-as évekből. Volt egy életrajz is: Louis Craig Cornish: Interpreter of Life (Az élet magyarázója), melyet Cornish felesége, Frances írt. Alan adott egy kártyát a fénymásolóhoz, meg egy kulcsot, mert az ajtó automatikusan bezárult valahányszor ki-, vagy be- ment az ember. Arra következtettem ebből, hogy a háttér polcon lévő könyvek túl ritkák ahhoz, hogy csak úgy, a nyitott polcon álljanak.

Egész héten vigyázva araszoltam el a csúszós járdákon az én zárt, takaros kis könyvtári sarkomig. Megtudtam, hogy Louis Cornish lelkes internacionalista volt, aki nagy befolyással volt az észak-amerikai unitáriusok lelkiismeretére a két háború között. Cornish Hinghamban szolgált, az Első Gyülekezetenél (melyet Old Ship Churchként emlegettek), Massachusetts-ben, 1900 és 1915 között, mivel az Amerikai Unitárius Szövetség titkára majd alelnöke lett, és többek között felelt a nemzetközi kapcsolatokért is. 1927 és 1937 között volt elnök, a harmincas évek legrosszabb időszakában, a válság idején, amikor sok unitárius egyházközösség arra ébredt egy reggel, hogy egy-egy csődbe ment bank miatt összes alapítványi, és spórolt pénzeik, valamint folyamatban lévő jövedelmük egyszerre eltűntek. Cornish ügyes vezetése alatt az

Amerikai Unitárius Szövetség dacolt a cs ddel, és figyelemre méltó módon új egyházközségek születtek, és maradtak fenn. Meglep dve, és nagy meglepéssel fedeztem fel, hogy Cornish ugyanúgy érzett Star Island iránt, mint én magam.

Cornish arra ösztönözte az Egyesült Államok-beli és a kanadai unitáriusokat, hogy tekintsenek tovább saját partjainál, és aktívan dolgozzanak együtt magyarországi, erdélyi (akkor frissen Romániához csatolt), valamint az újonnan alakult csehszlovákiai unitáriusokkal, ahol Norbert apok biztosított karizmatikus vezetést az unitáriusok számára a húszas és harmincas években, egészen bebörtönzéséig, majd a második világháborúban bekövetkezett haláláig.

Kevés adat lelhet fel az archívumban Csiki Gáborról. Valahol arra is kell legyen bizonyíték, hogy milyen szerepet játszott Earl Morse Wilbur a korai 1900-as években az unitáriusok közötti kapcsolatteremtésében szerzte a világban, olyan kapcsolatokban, amelyek tovább ösztönözték Cornish részvételét is.

A Frances által írt Cornish életrajz tartalmazza beszámolóját a testvér-egyház programmal kapcsolatban is:

1921-ben Csiki Gábor, a Budapestre szám zött erdélyi lelkész segítséget kért az erdélyi egyházközségek számára. Cornish [és Csiki] kialakították az erdélyi egyházközségek amerikai egyházközségek általi „adoptálását”. 1929-ben Csiki a következőt mondta az Amerikai Unitárius Szövetség ülésén: „Nem kevesebb, mint száztizenkét egyházközséget mentettetek meg. A budapesti unitárius missziós ház, amely a ti segítségetekkel alakult meg... annak a barátságunk jelképe, mely az amerikai, a brit és magyar unitáriusokat egyetlen hitbéli családdá egyesíti.”

Frances Cornish a feláldozott (egyesekek szerint ellopott) harangokkal kapcsolatban is említi a programot: Cornish több észak-amerikai egyházközséget arra buzdított, hogy pótolja erdélyi testvére elveszített harangjait.

A testvér-egyházközségi „adoptálási program” az első látogatás eredményeként (magyarázat lennebb) Bostonban, 1921. február 9-én vette kezdetét egy beszámoló ülésen, melyen részt vett a három megbízott utazó, Cornish és Csiki.

Ezek az első kapcsolatok célja az amerikai tudatában az, hogy „fenntartsák az erdélyiek ügyét, és segítsék a segítségre szorultakat.” Louis Cornish levelezése arra utal, hogy az észak-amerikai egyházközségek eredetileg három évről kötelezték el magunkat. Az egyházközségek közötti testvér-kapcsolatoktól azt várták, hogy lelki támaszt nyújtsanak az erdélyieknek és szélesítsék észak-amerikai látókörét. Az Amerikai Unitárius Szövetség, valamint az Erdélyi Unitárius Püspökség foglalkoztak a pénzügyi dolgokkal.

Az Erdélybe küldendő pénzüsszeget gyakran az Észak-amerikai egyházak n -szövetségei hajtották föl. Nem teljesen világos, hogy egy adott egyházközség által összegyűjtött pénzüsszeget annak testvér-egyházközsége kapta-e meg. Az sem világos a Cornish jegyzeteiből, hogy azok az összegek, amelyeket a budapesti missziós ház és a prágai püspökség építésére költöttek, külön alapban voltak-e. Az Egyesült Államokból érkező pénzek fedezték a budapesti missziós ház építésének kétharmadát. (A brit unitáriusok fizették a fennmaradó egy harmadot.) Biztosították a magyar unitáriusoknak jelzőt fizetését, valamint Csiki Gábor fizetését, aki az 1920 után Erdélyből Magyarországra menekültekkel dolgozott. Ezek a támogatások megsz-

tek, amint a nagy gazdasági válság begy r zött, és mindenfajta karitatív segítségadást eltörölt.

Cornish nagy örömmel üdvözölte volna azt a világi személyekből álló, Észak-amerikai küldöttséget, melyet 1968-ban beengedtek Romániába, a Tordai Országgyűlés 400 éves évfordulójára. És valószínűleg ugrált volna örömeiben, ha látja az Unitárius Univerzalista Szövetség, és a Kanadai Unitárius Tanács küldöttségét, mely 1990 januárjában román hivatalosságokkal találkozott, hogy a vallási kisebbségek érdekében érveljenek.

Ami Cornish elkötelezettségét m ködtette több volt egyszer en annál, hogy a nemzetközi megértést értékelte, vagy, ahogyan manapság mondanánk: a globális tudatnál. Bár tudták róla, hogy voltak olyan embercsoportok és fajok, amelyekkel szemben el ítéletei voltak, mert alantabbaknak tartotta őket, Cornish-t komolyan érdekelték és ki is állt a kisebbségi csoportok jogaiért sokfelé a világban.

Az 1920-as évek elején Cornish az életét is elkötelezte három Erdélybe utazó hivatalos küldöttség ügyének. „Küldetés”-nek nevezték ezeket az ügyeket, mert a kinevezettek olyan feladatokat vállaltak magukra, melyek elvégzésér l elszámolással tartoztak az öket delegáló, pénzzel támogató, és megbízó testülettel szemben. Mindhárom küldöttség az erdélyi egyházak és iskolák sürgő védelem- és segítség kérésére indult útnak. Azt követ en történt mindez, hogy világhíressé vált: a román kormánynak esze ágában sincs betartani az el írt emberi jogokat azokon a területeken, amelyeket az 1920-as trianoni békeszerződésben Romániához csatoltak. A küldöttségek szembeállították a román kormánnyal azzal, hogy az észak-amerikai unitáriusok szoros kapcsolatban vannak az erdélyi unitáriusokkal, és nem félnek tiltakozni a szerződés szerz változások ellen, melyeket a romániai magyar kisebbségre kényszerítettek rá.

Cornish nem csatlakozott az első küldöttséghez 1920 tavaszán, de első dlegesen felelt azért, hogy az Amerikai Unitárius Szövetség biztosítsa a küldetés anyagi eszközeit, és felelt továbbá az 50.000 amerikai dollár megszerzéséért. Ezt az összeget három Észak-Amerikát képviselő személy (Edward B. Witte tengerészeti lelkész, és két másik lelkész, Sydney B. Snow és Joel Metcalf) vitte el az erdélyi püspökségre, újraelosztás céljából. Snow egyháznak – mely a kanadai Montrealban volt – hírlevele közölte erről beszámolót:

Kemény tapasztalat volt. Lóháton utaztak ezen a távoli, megfélemlített vidéken. Olyan ideiglenes segítséget adtak, amelyet tudtak és visszatértek, hogy a Nyugat unitáriusait arra buzdítsák: ne feledkezzenek meg ezekről a testvérekről, akik próbálják létveszélyben lévő hagyományukat megtartani.

Ennek az 1920-as küldöttségnek – mely márciusban indult Bostonból és erdélyi, illetve magyarországi útvjáról júniusban tért haza – a neve „segély alakulat” volt. A küldöttség így fejezte be jelentését: „Isten óvd meg az erdélyi szabadelv egyházakat.” Witte, Snow és Metcalf azzal a komoly elhatározással tértek haza, hogy felkeltik az Egyesült Államok kormányának figyelmét, pénzt hajtanak fel, és megoldják a „Nyugat árulását” Erdéllyel szemben.

Cornish maga 1922-ben látogatott Erdélybe első ször. Ez a küldöttség három unitárius lelkészből állt – Cornish, Palfrey Perkins a Massachusetts-i Westontól, valamint Harold E. B. Speight Bostonból. Európában csatlakozott hozzájuk az angliai Liverpoolból Lawrence Redfern. A

Cornish vezette küldöttséget az amerikai és brit unitárius egyházak bízták meg, hogy vigaszt nyújtson, és kivizsgálja az ötven unitárius erdélyi egyházközség helyzetét, valamint az unitárius iskolák és kollégiumok ügyét. A küldöttség jelentése, Erdély 1922-ben (melyet Cornish írt meg), gondosan beszámol a romániai magyar etnikai és vallási kisebbség életéről és intézményeiről. Cornish megindítóan ír a vidék szépségeiről, és a kisebbségi családok és egyházközségek szenvedéseiről a radikálisan megváltozott körülmények között, különös tekintettel a mezőgazdasággal foglalkozó falvakra, melyek a nyíltan ellenséges román kormány alatt kellett megküzdeniük. A jelentés így érvel:

Az élet stabilitása és az Erdélyben élő összes népek szabadsága egy igazságos modus vivendi-től függ, melyet el kell érni a trianoni békeszerződés, és amely megvédi a kisebbségek jogait. A felvilágosult világ azt kéri Romániától, hogy tartsa be az egyezmény szellemét és betartsa azt.

Ez a jelentés adta tudtára először unitáriusoknak és kormányoknak szerte a világon Románia szigorú megtorlásait a magyar vallási kisebbségekkel szemben.

Cornish utolsó fontos munkája Erdélyben egy öt tagú delegáció vezetése volt, egy közös delegációé, mely britekből és amerikaiakból, reformátusokból és unitáriusokból tevődött össze. A küldöttséget a széles körben elismert Vallási Kisebbségek Jogait Védő Amerikai Bizottság bízta meg, hogy látogasson Romániába 1924 nyarán. A küldöttség huszonegy tagja között megtalálható volt az Egyesült Államok három volt vagy leendő elnöke, a legfelsőbb bíróságának tagjai, más magas rangú bírók, a Miniszterelnöki Hivatal szenior tagjai, valamint vezető lelkészek. Egyik kezdeményezője ennek a küldöttségnek Cornish volt, aki az 1922-es utazását követően mindenkit biztatott, hogy tegyen a Romániában élő kisebbség érdekében. 1924-ben a Bizottság megemlíti a „kisebbségek jogaival való visszaélést” mint egyik okot, mely miatt a hivatalos küldöttséget útnak indítja.

Erdélyben történt feltárási akciójuk nyomán, mely 2200 mérföldet fedett le (3500 kilométer), az 1924-es küldöttség összeállított egy részletes jelentést (egyik fejezetét Cornish írta), amit útjuk során tapasztaltak. Nem csak az unitárius templomokban és falvakban észlelték visszaéléseket a kisebbségi jogokkal szemben, hanem az evangélikus, a református, és a katolikus templomokban és iskolákban is. A jelentés, Vallási kisebbségek Erdélyben címen dokumentáltan mutatja be a gyülekezeti jogba való beavatkozásokat, a kormánytisztviselők korrupcióját, a föld kisajátításában történt, valamint a kisebbségek jogaival való visszaéléseket. Minden állítást a jelentésben követi a Román Külügyminisztérium hivatalos válasza. Határozottan tagadnak mindent, kivéve két apróbb esetet, ahol elismerik melléfogásukat. Kitérnek a román válaszok világosan megmutatták, hogy Romániát egyáltalán nem érdekli mit gondol a világ többi része arról, hogy visszaélnék állampolgáraik kisebbségi jogaival. Hosszú késéssel úgy a román kormány, mint az erdélyi kisebbségi felekezetek részéről (melyeknek püspökeiket megtorlásokkal fenyegették), a jelentés mégis napvilágot látott Londonban, 1926-ban. Cornish így következtet:

A románok, magyarok és szászok életével való kapcsolatunk nyomán az a benyomás született bennünk, hogy ezen a termékeny földön, – hacsak valamilyen megoldást nem találunk a mostani faji és nyelvi, valamint vallási és gazdasági problémákra – továbbra is Európa egyik legszo-

morúbb népe él majd, és a világbékére nézve fenyegetően veszélyes pont marad. Meg kell értenünk, hogy a legsúlyosabb problémák megoldásában, melyek ott lebegnek a román kormány és a kisebbségi népek között, a Nagy Britanniában és Egyesült Államokban lévő egyházaknak kötelességük mindaddig fellépni, míg a mostani körülmények megvannak. Éppen ezért, a Bizottság arra biztatja az egyházakat és társaságokat, hogy folyamatosan nyújtsanak anyagi segítséget a kisebbségi egyházaknak. A Bizottság hiszi, hogy a Vallási Kisebbségek Jogait Védő Amerikai Bizottságnak, és más hasonló ügynökségnek továbbra is a közvélemény személté kell tartania ezt a helyzetet, amennyire csak lehetséges, hogy a román kormány megértse: a problémák megoldásában igazságosan kell eljárnia. Mindezt természetesen úgy, hogy közben tiszteletben kell tartani, és nem beavatkozni a román civil kormány belső ügyeibe. Az egész civilizált világ mélyszégyenrel aggódással figyel, hogyan oldódnak majd meg ezek a gondok.

A tény, hogy a küldöttség kiválóságokból és különböző felekezetek képviselőiből tevődött össze, eredetileg nagy reményeket keltett azzal kapcsolatban, hogy sikeresen hat majd a román kormányra, hogy megváltoztassa kisebbségi politikáját. Más kisebbségi csoportok Európa szerte – meg az Egyesült Államok Miniszterelnöki hivatala – valószínűleg legérdeklődve figyeltek. Lehet, hogy a Vallási kisebbségek Erdélyben tette-hívása végül elhalványult az 1930-as évek válsága hatása alatt, mely sok Egyesült Államokbeli intézményt arra késztetett, hogy a globális problémáktól visszahúzódjon. Én még mindig abban reménykedem, hogy találok egy interjút Cornish-al, vagy egy kormány-dokumentumot, mely az 1924-es küldöttség munkájának hatásait összefoglalja. Vajon az Egyesült Államok kormánya, vagy a Vallási Kisebbségek Jogait Védő Amerikai Bizottság tett-e lépéseket, miután megkapták a küldöttség elmarasztaló jelentését? Egy napon majd megkapjuk erre is a választ.

Van viszont egy meglepő válasz arra, hogy miért olyan nehéz megtudni, milyen hatással volt a küldöttség jelentése az Egyesült Államok kormányára, annak Romániával kapcsolatos politikájára. Alen Seaburg elmondta, hogy mikor Cornish nyugdíjba vonult majdnem az egész tetemes levelezését megsemmisítette, ideértve azokat a dokumentumokat is, melyeket eredetileg az irodájában tartott, a Beacon Street 25-ben. Az 1937-ben írt könyvében, *Work and Dreams and the Wide Horizon* (Munka, álmok, és a széles látóhatár), Cornish leszögezi: „Sok probléma azok közül, amelyekkel foglalkoztam ugyanolyan bizalmas, mint azok, melyekkel orvoshoz fordulunk. Nem lehet rólok beszélni.” A legbizalmasabbak közé tartoznak olyan történetek, melyeket nem lehetett a XXII. fejezetbe (Nemzetközi kapcsolatok) sem belefoglalni. Rövid idővel az 1950-ben bekövetkezett halála előtt Cornish azokat a dokumentumokat is megsemmisítette, melyeket otthonában tartott. Fájdalmas tette lehetett ez egy olyan ember számára, aki ilyen nagy tisztelettel viseltetik a történelem iránt.

Figyelembe kell azonban vennünk, hogy Cornish életre szóló kapcsolatokat alakított ki Norbert Apekkal, akit a náci-cik 1941-ben letartóztattak és bebörtönöztek. Apek 1942-ben meghalt a Dachau-i koncentrációs táborban. Cornish tanúja volt annak is, hogy Szent-Iványi Sándornak 1946-ban, majd Kereki Gábornak 1947-ben emigrálniuk kellett Magyarországról az Egyesült Államokba, illetve Angliába, hogy a börtöntől, ill. a lehetséges kivégzéstől megmenekülhessenek, miután a kommunista hata-

lom átvette az uralmat Magyarországon. Cornish dokumentumai között a velük való levelezés is ott volt, meg sok más, Európa-szerte él, liberális vallás vezetőjével folytatott levelezése, akiket továbbra is letartóztatás, bebörtönzés, esetleg rosszabb sors fenyegetett. Feltehetően Cornish attól tartott, hogy az elfoglalt területeken élő unitáriusokkal folytatott levelezése bajt hozhat rájuk, vagy az Amerikai Unitáriusok Szövetségére.

Alan Seaburg a harvardi Divinity School könyvtárában tudta, hogy szükségem volt Louis Cornish-al kapcsolatos információkra, hiszen volt az, aki az 1920-as években a testvér-egyházkapcsolati programot alapította. Ám az, hogy a küldöttségeket vezette, és együtt dolgozott Csiki Gáborral a testvéregyházközösségek megteremtésében, csak egy része volt Cornish munkájának, amelyet az elnyomott vallási kisebbségek jogainak védelmében kifejtett. A retteggel teli válság éveiben, amikor nagyon vonzó lehetett csak az otthoni dolgokra összpontosítani, Cornish nem vesztette el azt a meggyőződését, hogy nehéz időkben úgy a legkönnyebb túljutni a gazdasági és lelki válságon, ha kitekintünk és átnyúlunk a minket körülvevő falakon és partokon. Továbbra is arra bízta az unitáriusokat, hogy figyeljenek a globális kapcsolatok hívó szavára, mely kapcsolatokról az volt a véleménye, hogy minden intézményt képesek újraéleszteni. Élete végén Cornish el segítette a kapcsolatteremtést a Fülöp szigeti unitáriusokkal, és el is látogatott hozzájuk. Aztán elkezdett egy könyvet írni róluk, Philippines Calling (Hívnak a Fülöp szigeteket), melyet már Frances Cornish fejezett be, az ő halála után.

Bár majdnem egy évszázad telt el azóta, az erdélyi unitáriusok nagyra értékelték az észak-amerikai és britanniai unitáriusok – különösen Cornish – erőfeszítéseit abban, hogy a nyugati szövetségeket buzdították, hogy kikényszerítsék a román kormánynál a trianoni békediktátum elírásainak betartását, szankciókkal is ha kell. Még akkor is értékelték ezt, ha nem is jártak sikerrel. Cornish továbbra is napirenden tartotta az erdélyiek ügyét, és belefoglalta panaszaikat az 1937-ben megjelent könyvébe: *Work and Dreams and the Wide Horizon* (Munka, álmok, és a széles látóhatár), mely aláhúzza elnöki szerepét az Amerikai Unitárius Szövetségben; még nagyobb terjedelemben beszél erről és ügyük újrvizsgálásáról az 1947-ben megjelent könyvében: *Transylvania: The Land beyond the Forest* (Erdély, az erdőn túli ország).

Figyelemre méltónak tartom, hogy a küldöttségi jelentés sikertelen erőfeszítései után annak érdekében, hogy Romániát leállítsák a kisebbségi visszaélések folytatásában az Erdély és Észak-Amerika közötti kapcsolat gyors hanyatlásnak indult. Bár az eredeti testvéregyházi kapcsolatok közül sok tovább tartott, mint az elején vállalt három év, végül két Egyesült Államokbeli egyházközösséget kivéve, a többi már nem követte Cornish energikus elkötelezettségét. Továbbra is a Szövetség köteletségének tartotta, hogy folyamatosan segítséget nyújtson Erdélynek, mindaddig, míg helyzetük javul, és kisebbségi politikájukban a románok alkalmazzák az „egyenlőség mindenkinél” elvet. Leveleiben, melyeket 1929 és 1936 között írt Erdélyből, Christine Frederiksen (később Morgan) egyáltalán nem tesz említést a testvér-egyházközösségi programról, vagy a mészárosi (Cheia) unitáriusok kapcsolatáról a Massachusetts-i Lynnben élő unitáriusokkal. Ebből a figyelmeztetésből mostani testvér-programunkra nézve megtanulhatjuk, hogy ne hagyjuk kapcsolatainkat és elkötelezettségeinket elhalni valami politikai esemény, visszavetés, vagy bukás felett érzett kiábrándultság miatt.

* * *

Star Island a feltételezett csillag formájáról kapta a nevét, bár valójában egyáltalán nincs is csillag formája. Zátonyok szigete, melyről a történészek a következők mondják: „Tengerészek nevezték el a szigetet. Lehet, valóban azt gondolták, hogy csillag alakú, de éppen elég bizonyítékunk van arra, hogy rengeteget ittak.” Cornish számára a név nem formát, hanem égitestet jelentett. Cornishot lenyűgözték a sötétben felvillanó fények. Komoly asztronómus volt, aki sok éjszakát töltött a szigeten a csillagokat tanulmányozva. Eldöntötte, hogy munkáit és értékrendszerét kozmikus perspektívára alapozza, de – mint mondja – „a nélkül, hogy elkövetném azt a hibát, hogy életemnek kozmikus jelentéget adnék”.

Cornish és felesége, Frances, ott voltak a svájci Alpokban, amikor Svájc éppen felszabadulásának 642. évfordulóját ünnepelte. A következőket írta az ünnepségről:

A hideg sötétség beborított mindent. A mély völgy túloldalán megláttuk az első táborozó pislákoló fényét. Hamarosan lángok lobbantak föl a szomszédos hegy kitüremkedő szögletén. Majd egy harmadik, negyedik, ötödik tűz kelt életre, közvetlen közelben, vagy a messzeségben. A természet hatalma és az emberi hit ereje furcsán keveredett a látványban. Az éjszaka sötétjében úgy tűnt, mintha valamilyen csoda folytán maguk a csillagok szálltak volna le és idéztek ott, a hegyoldalban. Valamilyen égi hatás érintette meg az aprócska városok lakóit messze a völgyben, és arra vette rá őket, hogy megmásszák a hegyoldalt, így ünnepeljék felszabadulásukat a zsarnokság alól úgy, hogy lecsalogatják a csillagokat a földre. A tüzek annak öröme gyúltak, hogy megszabadultak a félelemtől. Ezek a szabadság fényei voltak.

A sötétben pislákoló fények élénk jelképek voltak Cornish hitében, mint ahogyan a harangszó is. Mialatt lelkesítő szolgálatot Hinghamben, Cornish meggyőzte gyülekezetét, hogy állítsanak emléket a város alapítóinak, akik az angliai Norfolk-ból, Hingham városából érkeztek Új Angliába. A hinghami emlékmű egy egyedülálló harangjáték, melyet az Old Ship (öreg hajó) templomának pázsitjára épült, különleges toronyban helyeztek el. Tizenkét harangjának mindegyike pontos mása egy-egy norfolki templom harangjának. Ezek a rendhagyó harangok szólnak Hingham minden fontos civil és templomi eseményén, már közel száz éve.

Louis Cornish megértette az erőt, mely a harangok összehívó hangjában él, akár azért gyűjt össze, hogy ünnepeljünk, akár azért, hogy gyászoljunk. És a sötétben ragyogó fények erejét is megértette, mely reményt gyűjt, és hitet erősít. Sok istentiszteletet fejezett be Cornish Star Island-en azzal, hogy mindenkit arra emlékeztetett: a csillagok pislákoló fénye „megpecsételheti bennünk a cél és béke érzetének egységét”, és hogy „a dallamok, melyek a harangokról lépnek közénk halhatatlan hitet hirdetnek a szigeten, és megerősítik a lelket”.

1990-ben, amikor az Unitárius Univerzalista Testvéregyházi Tanács úgy döntött, egy díjat osztanak majd ki évente azok számára, akik kiemelkedően hozzájárulnak a globális egyházak közötti kapcsolatokhoz, a Tanács végrehajtó bizottság javaslata a következő elnevezés volt: Louis C. Cornish „Living the Mission Award” (Louis C. Cornish „a küldetés megélése díj”). Az első díjazott dr. Gellérd Judit volt, aki elkötelezettségéért, és munkájáért kapta a díjat, melyet az erdélyi unitarizmus, és a testvérkapcsolat megvalósításáért végzett.

ÍGY ÉLÜNK ÉS DOLGOZUNK FÜZESGYARMATON ÉS A GYULA ÉS KÖRNYÉKE SZÓRVÁNYGYÜLEKEZETBEN...

Május óta, a nagysiker rádiós istentisztelet óta két dolog kötött le. Már b ven meghaladta a százat azok száma, akik az ország minden sarkából kéri az anyák napi istentisztelet írott vagy hanganyagát, vagy mindkett t. Jó érzés olvasni levélben vagy e-mailben a kis gyülekezetünknek küldött elismer szavakat és a kéréseket. Illesse köszönet azokat, akik részesei voltak ennek az adásnak és azokat, akik segítettek, hogy a kért felvételeket eljuttassuk az igényl nek. Ez a munka nem állt meg, most is folytatódik.

A másik meghatározó munka a július 3-i alföldi búcsúra való készül dés volt, és az most is folyamatban van. (A következ lapszámban részletes beszámolót olvashatunk majd mind a 100 éves templomtorony építésének történetér l, mind pedig az ünnepegr l, a márvány emléktábla felavatásáról, konfirmálásról, keresztelésekr l, Biró Rozália, unitárius nagyváradi alpolgármesterasszony látogatásáról, a Kiss Stúdió Színház m vészn jének, Kiss Törék II-dikónak, aki a toronyépít lelkész unokájának és férjének, Varga Vilmosnak el adásáról.)

Március 14-én meghalt Darvason id. Haraszti Lászlóné, született Sipos Mária, 86 évet élt testvérünk. Március 18-án temették el nagy részvét mellett. Nem volt unitárius, a baráti család kért meg, hogy az édesanyját a mi egyszer , közérthet szertartásunkkal búcsúztassuk.

Április 29-én délel tt a parlament el tti Rákóczi szobornál részt vettem a vezér l fejedelem által vezetett szabadságharc befejezésének, a szatmári békekötésnek 200 évfordulójáról. Ugyanakkor a déli órákban egy ideig jelen voltam az Unitárius Lelkészek Országos Szövetségének kihelyezett munkaértekezletén és az azt követ közös ebéden. Köszönt hozzászólásomban indítványoztam azt, hogy az egyesült Magyar Unitárius Egyházban ennek a szervezetnek a nevéb l hagyjuk el az országos jel t, hiszen mindannyian tagjai vagyunk. Egyben meghívtam a lelkeszi kart és vezet ségét, hogy a következ évi tavaszi értekezletet Füzesgyarmaton tartsuk meg, amit a szövetség vezetése és a jelenlév k el is fogadtak. Aznap délután az elnökségi ülésen meghallgatáson fogadtuk a debreceni helyzet tisztázására a dr. Hodossy Sándor gyülekezeti gondnok vezette háromtagú küldöttséget.

Május 1-jén megtartottuk a Hajnal István Id sek Otthonában a soron lév istentiszteletet.

Május 8-án tele templom el tt tartottuk meg a be tervezett anyák napját, úgyszintén sikeres volt a 14-én, szombaton, több vidéki klub és énekkar jelenlétében tartott anyák napja.

Május 9-én Berettyóújfaluban eltemettük ökumenikus szertartással egyházközségünk és vallásunk jó barátját, Szívós István, 76 évet élt testvérünket, aki több alkalommal tartott ünnepeinken el adást, mint a Trianoni Társaság régiós elnöke és Erdély szerelme.

Május 17-én a Heltai Kft. taggy lésén vettem részt, majd május 21-én megtartottuk a Magyar Unitárius Egyház Magyarországi Egyházkerülete Képvisel Tanácsának els ülését.

A május 29-i rádiós istentisztelet imáját és prédikációját, valamint egy presbiterasszony élménybeszámolóját, akinek Gréta lánya is köszönt t mondott, e lapszámban olvashatjuk.

A május 31-i budapesti bibliatanácsi közgy lés és kuratóriumi ülésen való részvétel után, június 1-jén Füzesgyarmat polgármestere, Bere Károly , és f - jegyz je, Botlik Tiborné társaságában feleségemmel hivatalos útra mentünk az erdélyi, háromszéki közsébe, Árkosra. Az unitárius gyülekezettel 1998 óta van igen eleven kapcsolat, most pedig az ottani vezetéssel, a polgármesterrel és alpolgármesterrel. A találkozó szívélyes légkörben folyt, és eredményét, ahogy szoktuk mondani, szinte el re lehet borítékolni, mert létre fog jönni ez a testvértelepülési kapcsolat, amelyr l városunk polgármestere a legutóbbi alkalommal, a képvisel testületi ülésen be is számolt a városunk lakosságának is. Szó volt arról is, hogy az erre vállalkozó árkosiaknak a városunk segít az állampolgársági ügy lebonyolításában, és itthon az állampolgársági eskü ünnepélyes keretek közt való letételének megszervezésében.

Június 3-án délután 6 órakor ökumenikus emlékestentiszteletet tartottunk a város központjában a trianoni diktátum évfordulóján, a három felekezet vezet inek szolgálatával.

Július 4-én ott voltunk Zebegényben a Nemzeti Zarándoklaton, ahol a meghívott el adó Lezsák Sándor, az Országgy lés alelnöke volt. Kapás László kanonok, helyi plébános, Ittész János evangélikus püspök, Csuka Tamás, ny. táborig püspök, dandártábornok társaságában feleségemmel részt vettünk az ökumenikus szertartásban, verses-énekes m sort adtunk.

Június 5-én Alcsútdobozon, a József nádor kápolnájában vitézavatáson szolgáltunk feleségemmel, ahol e sorok írója a Vitézi Rend Jubileumi Aranykeresztje kitüntetést kapta a Rend megalakulásának 90. évfordulója alkalmából a Rend érdekében végzett munkájáért. A jubileumi érmet József Árpád f herceg, a Vitézi Rend f kapitánya adta át.

Pünkösöd ünnepén, vasárnap délel tt a templo-

munkban, délután fél kettőkor a Hajnal István Id sek Otthonában, fél négykor Gyulán, a Pándy Kálmán Megyei Kórház kápolnájában volt úrvacsoraosztással egybekötött istentisztelet. Második napján csak itthon, a templomban.

Az úrvacsoraosztáson 47-en éltek az emlékezés jegyeivel a 148 lélekszámú gyülekezetben.

Június 14-én elnökségi ülést tartottunk az egyházi élet elmenetelét szolgáló döntésekkel.

Június 18-án, szombaton részt vettünk unitárius egyházunk egyik elismerésén, amikor a Magyar Tudományos Akadémia Dísztermében, dr. Rezi Elek, a Kolozsvári Protestáns Teológia rektora laudációja után a Kolozsvári János Zsigmond Unitárius Kollégium igazgatója, Popa Márta átvette a kollégiumnak megítélt Magyar Örökség Díjat Benk Samu akadémikustól. Az ünnepségen mindkét egyházi részvételben részt vettek.

Június 19-én részt vettünk Pestszentlincen a templomépítés 75. évfordulóján tartott megemlékezésen. Az ünnepi istentisztelet szószéki szolgálatát Bálint Benczédi Ferenc, egyházunk erdélyi püspöke tartotta, úrvacsorára el készít beszédet Balácsi László, a Magyarországi Egyházkerület megbízott püspöke-feljegyzése mondott. A történelmi visszaemlékezés után alkalomhoz illő verses, énekes, zenés m-

sorszámok hangzottak el.

Június 26-án, vasárnap délután megtartottuk a hit-tanos évzárót. A gyermekistentiszeleti szolgálatot Kovács Laura és Kovács Szimonetta hittanosok végeztek. Tíz hittanos gyerek kapott jutalmat ebben az évben is az Unitárius Alapítványból elnyert pályázati pénzben.

Az évzáró szeretetvendégséggel és tombolázással ért véget, amit köszönünk mindenkinek.

A megelőző és a következő napokat is a lázas készülődés tölti be, hiszen jön a július 3-i ünnepség, és ne feledkezzünk meg a július 8, 9 és 10-i, Verce-n tartandó Erdélyi Világtalálkozóról, amelynek felrendezése egy nyáradszentlászlói unitárius kötetelékkel rendelkező házaspár, amelyen az unitáriusok is el-kel bemutatkozási lehetőséget kaptak. Utána pedig készüljünk a Székelyudvarhelyi-Szejkei Egyetemes Unitárius Találkozóra, amely 12 év óta az egyházunk legnépesebb rendezvénye. Mi Füzesgyarmatról újra ott leszünk.

Minden Kedves Olvasónak innen, a forró Alföld-
ről kívánunk kellemes nyarat, tartalmas szabadságo-
kat és élményteli találkozásokat itt, a
Kárpát-medencében! Isten áldja!

Balácsi László

Anyák napi ünnepség a füzesgyarmati unitárius templomban

Az édesanyák tiszteletére az ókori görögök is tar-
tottak ünnepet, de a legújabb kori hagyomány Észak-
Amerika egy kisvárosából terjedt el először. 1872-
ben Julia Ward Howe költő, politikai aktivista kezde-
ményezésére szervezték meg, majd Anna M.
Jarvisnak köszönhetően vált nemzetközi ünnepnappá
az anyák napja.

Kis unitárius gyülekezetünk hittanos gyermekei
minden évben versekkel, dalokkal gyönyörködtetik
el a hallgatóságot. Természetesen első sorban minden
gyermek az édesanyjára gondolva köszönti a jelenlé-
vőket. Három leánygyermek anyukájaként mindig
megható élmény számomra a templomi köszöntés.

Elsőként Gréta lányom köszöntötte a vendégeket,
köztük a drága édesanyákat ezen a napon. Szívemig
hatoltak a következő szavak: „Édesanyám - ez a szó
önmagában is a legszebb és leghosszabb költemény,
melynek jelentősége mérhetetlen. Az édesanya forró
csókja volt az első érzés, amit először megéreztünk
az életben. Adott először táplálékot, meleget. Az
szemébe tanultuk meg mi a mosolygás, a szeretet, a
bánat, az aggodás... milyen a könnyecsepp csillogá-
sa.”

Majd Sziszi és Lola versei is könnyet fakasztottak
a szememben. Lola nagymamának szóló verset is
mondott, mely számomra nagyon fájdalmas érzés
volt, mert a nagymamám már nem ülhett mellet-
tünk, nem csodálhattuk együtt a verseket, a szép dalo-
kat.

Balácsi László megbízott püspök úr és felesége

Balácsi Mária énekvezér, valamint a dalárda mellett
még mi is bekapcsolódhattunk az egyik legszebb
énekbe, amely azóta a rádió hullámain keresztül is
eljutott sok-sok édesanyához:

Volt egy álmom, olyan szép volt, Istenem,

Hogy a szemem most is könnyes még.

Otthon jártam holdvilágos éjjelen,

Anyám kezét simogatni csendesen, csendesen.

Ó, ez a kéz reszketőn is oly édes,

Érintése mindent feledtet.

Jöhet bánat, bánthatnak az emberek,

Anyám keze mindig megvéd engemet, engemet.

Amíg ő él, drága keze simogat,

Bátoríts az élet nem fájhat.

Ha elmegy, üzenek neki imával,

Szeretetem elküldöm a sírjára, virággal.

Volt egy álmom, olyan szép volt, Istenem,

S újra messze-messze ébrednek.

Én Istenem, tartsd meg az én szívemet,

Jó anyámat távolból is szeressem, s ne feledjem!

Van egy álmunk, oly gyönyörű, Istenünk,

Hogy a szemünk mindig könnyes lesz,

Haza járunk álmainkban éjeken,

Anyánk kezét simogatni csendesen, csendesen...

Azt kívánom az édesanyáknak, hogy sokáig örül-
hessenek gyermekeiknek!

Kovácsné Czeglédi Mária Tünde presbiter-
asszony

Balázs Ferenc Kollégium Lakitelken

Ez év elején beindult a Lakiteleki Népf iskola kebelében a Balázs Ferenc Kollégium, mely szakembereket kíván képezni a magyar népf iskolai mozgalom számára. Az UART részér l Szigeti Gábor és Felh s Szabolcs vesznek részt a Balázs Ferenc Beregi Népf iskola képviselőjében a két éves szakmai képzésen.

A kurzusokon megismerkednek a népf iskolai élet legújabb eseményeivel és eredményeivel, hogyan tudjuk túlélni önmagunkat, és hogyan lehet megújítani a helyi kis közösségeket (jelen esetben a beregi népf iskolát).

Partium lap az ünnepi könyvhéten

Immáron 82. alkalommal várták változatos programokkal a könyvek szerelmeseit és az alkotókat (írókat, költ ket, esszéistákat, publicistákat). A Partium folyóirat szerkeszt ségi delegációja idén is részt vett az unitárius Supka Géza által sugalmazott seregszemlén. A méltatlanul elfeledett polihisztor volt ennek a felemel seregszemlének a megálmodója. Az országos budapesti rendezvényen, a Vörösmarty téren, az unitárius pavilon el tt június 4-én a délutáni és az esti órákban dedikált a Partium szerkeszt ségi delegáci-

ója. (Oláh András mátészalkai költ , drámaíró, aki most fejezte be a Blandrata Györgyr l írt monodrámáját, Farkas Gábor debreceni költ és tanulmányíró, Szigeti Gábor népf iskolai vezető és Felh s Szabolcs f szerkeszt dedikáltak ill. ismertették az érdekl d kkel a Partium lap számait.) A Partium lap szerepelt még a nyíregyházi és a beregszászi ünnepi könyvheti rendezvényeken is.

Felh s Szabolcs

A 82. ünnepi könyvhéten részt vettek továbbá, ill. m veket dedikáltak:

Pap Gy. László, Gazdag Árpád, Kászoni József, Gáspár Péter, Gáspár Ferenc, Margittai Gábor, dr. Pozsgay Imre, Mezei Károly, Pósa Zoltán, Hargitay András.

(A szerk.)

Tanulás a hétköznapiakban

Tudásalapú társadalomban élünk, a tudás és az információ értéke jelent sen felértékelődött. Felgyorsult a világ, amit ma megtanulunk, lehetséges, hogy holnapra már elavul, ezért fontos, hogy életünk során folyamatosan tájékozódjunk, tanuljunk és képezzük magunkat.

A tanulás legkönnyebb formája az informális tanulás, szinte észrevétlenül sajátítunk el különböző területekr l származó információkat, például amikor az esti Híradóban ismertetik a cunami kialakulását, vagy amikor egy kedves barátunk éppen azt meséli, hogy az új dán

kollégája milyen új szavakat ismertetett meg vele. A tanulás, a fejlődés tehát mindenki számára adott. Tanulhatunk beszélgetve, könyvet olvasva, tévézve, tanfolyamon, f iskolán és egyetemen is.

A tanulás folyamatossága nemcsak azért lényeges, hogy a szakmánkban és a hétköznapiakban is felkészültek legyünk, hanem azért is, hogy az agyunk működését fitten tartsuk, így akadályozva meg az öregkori leépülést. Minél különfélebbeket tanulunk, annál könnyebb meg-
rizni agyunk gyorsaságát. Tanulás alatt nem csak az

információk felhalmozását érttem, tanuljunk táncokat, próbáljunk ki új sportokat, kézm ves technikákat, tanuljunk zenélni, énekelni.

Ezek az elfoglaltságok azért is nagyon hasznosak, mert új élményeket, új impulzusokat adnak, melyekt l jobb kedv ek leszünk, a jó kedv pedig segít, hogy könnyebben leküzdjük a hétköznapiakban el ttünk álló akadályokat. A legtöbb hobbi, szakkör, sport végezhet közösségben, a közösségi élmény, a valahova tartozás pedig pozitívan hat a lélekre.

Nacsa Nóra

2011. május 12-én egy vidám, már nem fiatal, de annál lelkesebb csapat tett látogatást a hódmez vásárhelyi Unitárius Templomban. Sokan közülük most voltak el ször Unitárius templomban. Kirándulásaik során már megismerkedhettek református, katolikus, evangélikus templomok sorával. Mivel az unitárius vallás inkább Erdélyben terjedt el, így Magyarországon kevés ilyen templom van.

Szívesen és lelkesen hallgatták Kiss Mihály hódmez vásárhelyi lelkész el - adását a vallásalapítástól egészen napjainkig, az idén 101-ik évét ünnepl templom felújításáig.

Postásné Balázs Ildikó

Hadas Miklós el adása

Május 12-én Hadas Miklós, szociológus, a Corvinus egyetem tanára tartott előadást „A MODERN FÉRFI SZÜLETÉSE” címmel az egyházközség gyülekezeti termében. A szerző dedikálta „A modern férfi születése” és „A férfiasság kódjai” című kötetait. A nagyszerű előadás sikerét mutatta, hogy azt követően élénk párbeszéd alakult ki az előadó és közönsége között...

„Hogyan lesz a vadászó és párbajozó férfiból futballozó férfi? Mivel magyarázható, hogy b száz év alatt oly mértékben megváltozik a férfiak viselkedése, hogy a korábbi harcias tevékenységek helyett másokat is szórakoztató közösségi játékokkal töltik szabadidejük számottevő részét? Milyen összefüggések létesíthetők a civilizáció folyamata és a férfibeállítódások átalakulása között? Mennyiben járulnak hozzá e változások a modern társadalom megszületéséhez?”

Ezekre a kérdésekre kaphattunk választ **Hadas Miklós** el adásában. Az agresszió gyors átalakulását követhettük nyomon a két utóbbi század folyamán az érdekes eszmefuttatásban, és illusztrációként a könyvben bemutatott festményeken és képeken. Felismerhettük azt is, hogyan tükrözte a szabadidő sport a politikai magatartást a nyugati kultúrában.

Kezdetben a férfi – férfiasságának próbájaként és annak bizonyítása céljából – kihívta a természetet maga ellen: élet-halál harcot vívott az állatvilággal. Cél: a zsákmány legyőzése, megölése és elfogyasztása. Később az állat is esélyt kapott: a rókavadászaton már megloghatott az üldözött kopók el. Itt az ember már csak az üldözésben volt aktív résztvevő. Következő fokozatban eltűnt az életveszély és az aktív részvétel is: állatok sportszerű küzdelmében gyönyörködött a világ a századforduló után a lóversenypályákon. Majd újra aktív szerepet vállalt az ember, de most már férfi férfi elleni küzdelemben, a

verseny-sportokban, ahol a fizikai erő és ügyesség mellett fokozatosan teret kap a szépség-ideál is. Ennek egyik szép példája napjainkban a női szinkronúszás. Ez utóbbi már jelzi azt is, hogy a nő is szerepet kaptak időközben, amelyről szintén kaptunk bepillantást az érdekes előadás folyamán.

Ez utóbbi téma lett aztán a kérdések és feleletek alatt kialakult párbeszéd és elmélkedések egyik témája. Hogyan változott a két eszménykép az utóbbi évtizedek folyamán, és ennek következményeként hogyan veszik át egymás szerepét a nők és férfiak a köz- és családi életben? Az északi államok óvodáiban ma már óvóbácsik és óvónénik fele-fele arányban oszlanak meg. A nyugati kultúra megelvez bennünket az emberi jogok elismerésében – ezt mi is elismerjük. (Ugyanakkor, jót nevetünk azon a vicces javaslaton, hogy az alacsony növésű embert tapintatból „vertically challenged person”-nek, azaz „függőleges kihívásoknak kitett személy”-nek hívjuk.)

Mi tehát mindezt elismerjük modern nökként és férfiakként.

Ugyanakkor aggódó anyaként a szociológust is zavarba hozzuk a kérdéssel: abban az esetben ha modern férfi csemeténket rendszeresen szadizza kevésbé modern társa az iskolában, nem kellene-e bevezetnünk az „egészséges agresszió” fogalmát...

Gazdag Árpád

AHOL LEOLDOM SARUIMAT

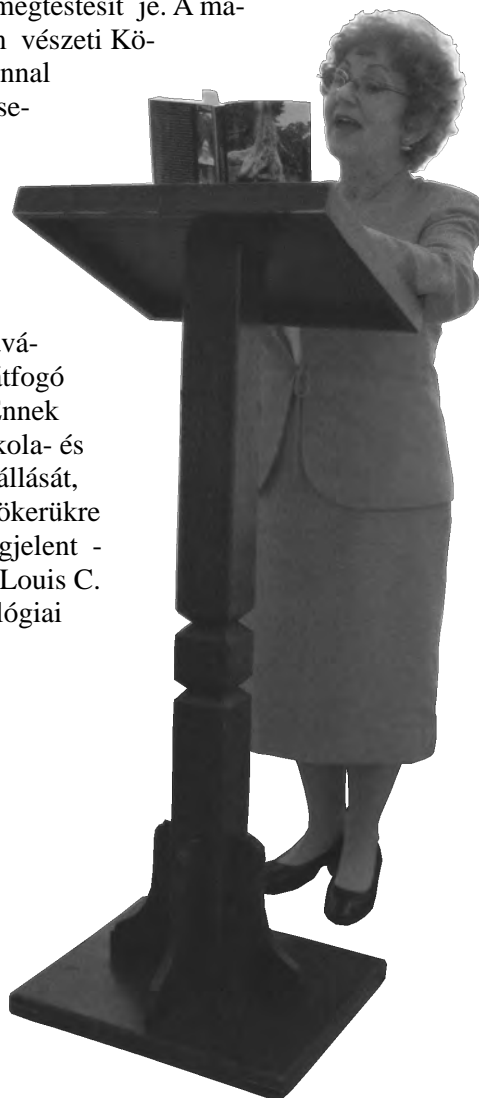
Arcok és szent helyek – erdélyi szemmel

Május 19-én, csütörtökön, a budapesti egyházközség gyülekezeti termében dr. Gellérd Judit könyvbemutatóján fényképes és filmes beszámolót tartott világszertei útjairól. A nagyon színes, hangulatos, életörömmel előadott élményeket a közönség szemmel láthatóan nagy élvezettel hallgatta...

Dr. Gellérd Judit (Siménfalva, 1948) orvos, lelkész, író, zenész. A szülőföld gyökereiről való leszakíthatatlanság és az örök újrakezdés bátorságának megtestesítője. A marosvásárhelyi Zene- és Képzőművészeti Központ zenei képzését azonnal az orvosi pálya választásával cse-

relt fel, de a diktatúra elől 1978-ban Magyarországra „menekült”. Ideg- és elmegyógyász szakorvossá képzése közben a budavári Mátyás templom kórusában és a budapesti Orvoszenekarban talált igazi lelki közösségre.

Dr. George Williams (a képen) vallástörténésszel kötött házassága révén Kalifornia lett újabb otthona. De csak állampolgársága szerint amerikai: új hazája határtalan lehetőségeit azonnal Erdély javára fordította. Önkéntes munkásként egy, az egész Észak-Amerikát átfogó unitárius Erdély-segítéstestvér-gyülekezeti mozgalmat szervezett. Ennek immár két évtizednyi anyagi „hozama” többek között templom-, iskola- és rendelőépítések, ösztöndíj-alapítások, falvak gazdasági talpra állását, könyvkiadást tett lehetővé. De az amerikai unitáriusok is vallási gyökerekre találtak Erdélyben, és a testvér-gyülekezeti programot egyházuk legjelentősebb 20. századi mozgalmaként tartják számon. Gellérd Judit – aki Louis C. Cornish-ról elnevezett kitüntetést kapott – ötvenévesen szerzett teológiai diplomát a bostoni egyetemen, de lelkésszé Erdélyben szentelték.

Háromszor szólt a harang

a harangláb atyja, dr. Barabássy Sándor főgondnok helyettes buzdítására, aki az egyházközség tavaszi magyarkúti rendezvényén háromszor is megkondíthatta a legifjabb nemzedék csodálatára a holland remonstránsok ajándékát.

A kongatásból később is nagy örömmel vették ki részüket. A szokásos gulyás volt az ebéd, amit közös erővel készítettünk el, majd jó étvágygal fogyasztottunk el.

Ebéd után elbeszélgettünk többek közt arról, hogy minek köszönhető egyes vallásos irányzatok nagy sikere. Megállapítottuk, hogy az időszerű szellemi szükségletek kielégítése fontos, viszont ezt össze kell hangolnunk a saját hagyományainkkal.

Ebben viszont lehet valami elnyújtott: hiszen ma az emberek az értelem és érzelem összhangját keresik, azaz a természetes igények minél teljesebb kielégítését. Ez talán itt, Magyarkúton, a természet ölében sokkal egyértelműbb igazság, mint máshol...

Gazdag Árpád

Gondolatok az unitárius ifjúsági szervezésről I

Dolgos hétköznapiak

Az unitárius ifjúsági szervezet működése közös érdekei lelkészeknek és civil vezetőknek, szülőknek és másokért tenni szándékozó híveknek egyaránt. A kérdés, hogy mivel lehet megfogni a felnőttek világába lépő kamaszokat és egyetemistákat úgy, hogy közben csepegtessünk az unitárius eszmékkel is találkozásaink során. Az biztos, hogy azonosulni kell mozgalmasságunkkal, szerteágazó és akár naponta többször változó programjaikkal, különben egyszerűen otthagynak. Hétköznapijaik gondjaiba, örömeibe be is vonják mindazokat, akik érdeklődéssel fordulnak feléjük, és cserébe nem támasztanak elvárásokat. Megfelelniük ugyanis számtalan helyen kell, az iskolától a különórákon át a családig. Az is természetes, hogy ha szabadidőrel van szó a kortársak, barátok hívása az első, tehát mindezek mögött lehet egyáltalán beszélni unitárius programokról a fiatalokkal kapcsolatban.

Szülői életvitelük koordinátora gyakran éppen a szülő, aki szeretné, hogy minél képzettebb és tájékozottabb legyen gyermeke, ha az önállósodás korába lép. A kapcsolatfelvételt ezért érdemes náluk kezdeni, hiszen a széles látókörben szerepelhet az egyház. Persze a szülői programjavaslatát is érezheti károsnak – ugyanúgy, mintha nélküle hívnánk a programjai közé – mégis szülője tudja a leghatékonyabban beiktatni javaslatainkat. A családok elérhető segítsége általában szerepel az egyházközségek nyilvántartásában, tehát in-

nen „ügynöki”-nek nevezhet az a tevékenységkör, amivel elérhető, hogy részt vegyenek programjainkon.

Címlistáinkon szerencsére meglehetősen sok név és elérhető segítség szerepel, a kapcsolat felvételére azonban szükség lenne néhány segítségre. Első sorban olyan önkénteseket keresünk, akik szabadidejükben vállalnák más hívek telefonon történő megkeresését, időpont egyeztetését, illetve konkrét időpontban az adott család látogatását vagy találkozást velük kávézóban, cukrászdában. A találkozás során alkalom nyílik kötetlen beszélgetésre, a család megismerésére, az ifjú érdeklődésére, körvonalazódó tevékenységi körére, majd utána lehet ajánlani programjainkat.

Az ODFIE központi rendezvényeit minden évben azonos időpontban tartja: vers- és népdal éneklésveteny februárban, színjátékos találkozó július végén, konferencia augusztus közepén és dévai zárandókat november első hétfőjén, amelyeken várják a résztvevőket és az érdeklődőket is.

Az Országos Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet erdélyi ifjúsági szervezet, melynek tagszervezetei számos erdélyi településen működnek. A kisebb szervezetek az országos jelzely helyett a saját településük nevét használják az egylet megnevezésére, amelybe évek óta próbálnak bevonni minket is. Így kezdtük el

használni a MADFIE nevet a magyarországi fiatalok gy jt helyére.

A központi programokon túl nincs korlátozás, lehet bármilyen m vészeti vagy sportprogram, amely magán viseli az unitárius eszme jellegzetességeit. Ezért alakult színjátszó kör, amely minden csütörtökön várja az érdekl d ket este fél 6-tól, a H gyes Endre utcában. A kisebbeknek néptánc foglalkozás szervez dött Pestszentl rincen minden hónap második szombatján, ide is várják a résztvev ket. Nyáron és sssel kirándulásokat szervezünk, a nyári táborra

idén június végén kerül sor. Az szi kirándulás helye tradicionálisan Magyarokút, id pontja pedig október második hétvégéje.

További információk és jelentkezés a madfie06@yahoo.com e-mail címen, és a 311-3595-ös számon kérhet hivatali id ben Gazdag Árpádtól. Egyéb javaslatot, észrevételt, gondolatot is a megadott elérhet ségeken várunk.

Jakab Júlia

Beszámoló egy életszer szakmai tanulmányútról

A Gondviselés Segélyszervezet május 15-17. között észak-kelet-magyarországi szakmai tanulmányutat szervezett, amelyen 10 erdélyi és 2 anyaországi munkatársunk vett részt. Kiszállásunk célja a közvetlen tapasztalatszerzés volt, példamutató szociális létesítmények meglátogatása által.

Május 15-én este érkeztünk meg Géberjénbe, ahol az els éjszakát töltöttük. Másnap délel tt a helybeli Jót s Jól Fogyatékkal Él k Nappali Intézményének m kódésével ismerkedtünk. Az intézmény 2007-ben indult 50 fér hellyel, melyet mára 80-ra b vítettek. Az intézménynek 18 munkatársa van: ápoló-gondozók, szociális munkások, szociális pedagógusok, gyógypedagógiai szakember, gazdasági vezet , stb.

A szolgáltatások jellege a következ csoportok igényeihez igazodik: fogyatékkal él k, pszicho-szociális fogyatékkal él k és pszichiátriai betegek. A 8 és 16 óra között zajló nappali foglalkozásokra 16 településr l érkeznek enyhe vagy közép fokú, f ként értelmileg, illetve testileg (mozgásukban) sérült személyek, akik kerámiam helyben és varrodában dolgozhatnak, vagy mez gazdasági munkálatokat végezhetnek. Emellett m kódnek az ún. kreatív m helyek, fejleszt foglalkozások és a tanoda. Ez utóbbiban közösségi programokat szerveznek: kiscsoportos csoportdinamikai és személyiségfejleszt programokban vehetnek részt a gondozottak.

Az intézmény második szolgáltatása a támogató szolgáltatás, melynek az a lényege, hogy a segít k a családtól egy-két órára átveszik a sérült családtagot, valamint a sérültek alkalmi szállítását biztosítják. Ebben a szolgáltatásban 39 súlyosan fogyatékos személy családja vesz részt. A harmadik típusú szolgáltatás a szociális foglalkoztatás, amely által a munkaer piacon hatványozottan jelenlev szociális és egészségügyi hátrányokat igyekeznek ellensúlyozni. A Jót s Jól intézmény fontosnak tartja, hogy a szociális foglalkoztatásban részt vev nek fizetést biztosítson, ugyanis ez létérdeke a célcsoportnak. Az

intézmény m kódési költségeit többnyire állami költségvetésb l fedezik, amit a saját m helyekben termelt javak értékesítésével egészítenek ki.

A második megállónk Kislétán volt, a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei önkormányzat által fenntartott, súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermekek ápoló-gondozó otthonában. Az 1957-ben alapított szakintézmény jelenleg 220 gyermek befogadására alkalmas. Összesen 110 személyt munkáltat, köztük vannak gyógypedagógusok, szomato-pedagógusok, fejleszt pedagógusok, gyermekgyógyászok, pszichiáterek, ortopéd szakorvosok, neurológusok, fogorvosok, ápolók, konyhások, karbantartók és más szakemberek. Az intézmény három pavilonnal rendelkezik, valamint egy pedagógiai fejleszt központtal, amelyben gyógytornaterem, masszázsterem, stimulációs terem, logopédia kabinet, zeneterápiás terem, tornaterem és több védett m hely található. Az intézménynek saját vérvizsgálati laboratóriuma van, valamint orvosi és fogorvosi rendel je. A hatályos jogszabályok szerint minden gyermek tankötelezett, így 5 éves korig korai fejlesztésben vesznek részt, majd ezután fejleszt felkészítésben részesülnek 18 éves korukig. A fejleszt iskola heti 20 órát ír el , amely magában foglalja a gondozási, ápolási m veleteket is. A védett m helyben munka-rehabilitáció folyik: sz nyegszövésseel, kerámiakészítéssel, kertészettel és fafaragással foglalkoznak. Az intézményt tágas parkszer udvar, gazdasági melléképületek és mez gazdasági területek veszik körül, összesen mintegy 7 hektáron.

A következ szociális létesítmény felé haladva útközben megtekintettük a máriapócsi görög katolikus zarándokhelyet. A harmadmilliónyi nagyságrend magyar görög katolikusság leghíresebb kegytemplomában egy korábban többször is könnyezett Mária képet riznek. A zarándokhely hivatásos idegenvezet jének köszönhet en alapvet tudnivalókkal b vítettük a magyar görög katolikus egyházzal kapcsolatos szegényes ismereteinket.

Máriapócs után megérkeztünk a Nyíregyházi Emmaus Evangélikus Egyházközség id seket gondozó szeretetotthonába, amelyben 100 bentlakó él. Az intézmény az 1900-as évek elején kezdte meg m kódését árva gyerekekkel, kés bb áttért id s asszonyok befogadására; ma n k és férfiak közösen élnek ben-

ne. Az intézményben dolgozók között találunk szociális munkásokat, ápolókat, szociális gondozókat, pszichiátert, orvost stb. Az intézmény struktúrája három részre osztható. Az els a demens betegek ápolási részlege, mely viszonylag zárt. Ezt követi a f épület, ahol az önellátó id sek élnek a lakrészekben egyedül, vagy párokban. Az térbeli és id beni tájékozódási képességeik megfelel ek. A harmadik részleg az ápolási részleg, ahol szellemileg jó állapotú, de mozgásban korlátozott személyek élnek. Az öregotthont gondozott park övezi, amely eszményi természeti háttérrel biztosít a bentlakók mozgásigényéhez, ugyanakkor az aula „beszélget sarkai” a társas kapcsolatok kötetlen ápolására teremtenek megfelel helyszínt. Az öregotthon rendszeresen megszervezett programjai sokszínűk: áhítatok, csoportos torna, ének- és irodalmi kör, filmvetítések, varrás, fotózás, kreatív foglalkozások, könyvtárhasználat, kirándulások, vetélked k. Mindezek mellett a bentlakóknak lehet ségük van egészségügyi vizsgálatokra, jogi tanácsadás igénylésére, érdekképviselési fórumra, stb. Az intézmény vezet sége gondot fordít az alkalmazottak megfelel szakmai továbbképzésére.

Hétf n este a Nyíregyházi Evangélikus Kossuth Lajos Gimnázium bentlakásában hajtottuk nyugalomra fejünket. Másnap délel tt a Magyar Görög Katolikus Egyház Szent Lukács Szeretetszolgálatával ismerkedtünk – annak központi nyíregyházi irodájában –, amelyet az egyházi f hatóság nemrégiben indított útjára a már meglév Karitás segélyszervezet tevékenységeinek kiegészítéseként. A szeretetszolgálat a közeljöv ben több gyermekvédelmi központot és fogyatékkal él személyek ápoló-gondozó központját veszi át a fenntartó megyei önkormányzatoktól. Ezekben a szakintézményekben attól várható min ségi változás az eddigi állapotokhoz képest, hogy több pszichológust és lelkészt állítanak szolgálatba. A szeretetszolgálat házi segítségnyújtást m ködtet, mindösszesen 270 ellátott személlyel. Mindezek mellett fenntartanak egy szenvedélybetege-

ket segít nappali otthont, ahol közösségi munkát szerveznek a klienseknek, ugyanakkor tisztálkodási és étkezési lehet séget is biztosítanak számukra.

A következ meglátogatott intézmény a nyíregyházi Élim Evangélikus Szeretotthon volt, amely 1920-ban alakult árva gyerekek részére. Eredeti jellege átalakult, így jelenleg 46 súlyosan, illetve halmozottan fogyatékos n i gondozott él az intézetben. A 23 alkalmazott között van gyógypedagógus, pszichológus, gondozó, óvodapedagógus stb. Az intézmény gazdag tevékenységet biztosít a bentlakóknak, mint pl. zeneterápia, passzív és aktív torna, gyógypedagógiai foglalkozások, kreatív tevékenységek, kirándulások, bevásárlások, kertészkedés, stb. A gondozottaknak kapcsolatuk van a névadó evangélikus gyülekezet tagjaival, akikb l néha még „fogadott” anyák is kikerülnek.

Utolsó állomásként látogattunk el a Nyíregyháza–Városi Református Egyházközség Kálvineum Id sek Otthonába. A 100 fér helyes intézményben két-, illetve egyágyas szobák vannak, külön fürd szobával, telefonnal és televízióval ellátva. Az intézménybe saját bútorral is beköltözhetnek a szépkorúak; ha mégsem teszik, akkor az intézmény biztosítja azokat. A személyzet többek között mentálhigiénés szakemberekb l, foglalkozás-szervez kb l, ápolókból, konyhásokból áll. Az intézmény a lakóinak szervezett szakmai foglalkozások és vallásos programok mellett házi segítségnyújtó szolgáltatást, házi étkeztetést, támogató szolgáltatást és id sklubot m ködtet a nem bentlakó, rászorulóknak részére.

Hazafelé megálltunk Ady Endre érdekmindszenti (ma Adyfalva) szül házánál, menetet pedig a zilahi belvárosi református templomot látogattunk meg.

A fentiekben összefoglalt szakmai kiszállás nem csak programokban, de élményekben is gazdag volt. Általa életszer és közvetlen betekintést nyerhettünk az anyaországi egyházi és önkormányzati szociális létesítmények m kódésébe. Minden meglátogatott intézményben szeretettel és barátsággal fogadtak bennünket: id t, fáradságot és anyagiakat nem sajnálva láttak vendégül, amiért mi hálával tartozunk, akárcsak a felértékelhetetlen szakmai tapasztalatért. A jó Isten áldása legyen további áldozatos munkájukon! Reméljük, hogy a kiszálláson szerzett tapasztalatainkat és kapcsolatainkat sikerül kamatoztatnunk segélyszervezeti tevékenységünk kibontakoztatásában.

A kiszállás sikeres megszervezését a vendéglátó intézmények vezet i, valamint a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei önkormányzat közgy lésének alelnöke, Kovács Sándor úr biztosították; az anyagi költségeink fedezéséhez pedig a Szül föld Alap és a Nemzeti Civil Alapprogram is hozzájárult.

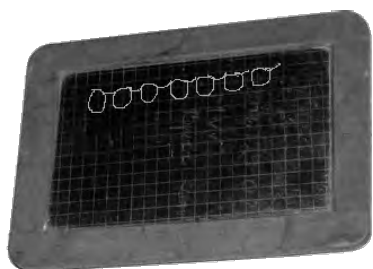
Andrási Erika (a Gondviselés Segélyszervezet ügyvezetője) és Balogh Réka (szociális munkás)

Tarisznya

Nem volt óvodánk. Az iskolában is csak pár gyermek volt. Beadtak lógóba 5 évesen. Édesanyám varrt egy tarisznyát, és azzal mentem reggelenként lógóba. Még volt egy barátom, Feri, aki ugyancsak ezt a programot követte. A lógóba járás azt jelentette, hogy a tanító bácsi engedélyezte, hogy ott ülünk a padban az órák alatt, csak nem szabadott beszélgetni. Ha nem leszünk csendben – mondta – akkor kidob az osztályból. Ha kidob, akkor meg otthon folytatása lesz, mert a tarisznya párhuzamában felruháztak kell figyelmeztetéssel is a magaviseletet illet en.

Hallgattuk azt, amit tanítottak az I-IV osztálynak, ahol összesen még tízen sem voltak. Nekünk, lógósoknak nem jutott irka, sem cezuza, hiszen a nagyoknak sem igen volt. Egy farámás palatábla, néhány törött palavessz, egy kicsi vizes rongy, zsíros kenyér és a tarisznya volt minden vagyonom.

Az én palatáblám egyik oldala kockás, a másik vonalas volt. A Ferié csak egyszer fekete lap volt, de neki volt valóságos spongya törlője, ami jobban tartotta a nedveséget, mint az én rongyom. Vitatkoztunk is eleget azon, hogy kinek jobb a felszerelése, de ez immár végleg döntetlen maradt. Az én palatáblám piros vonalai ordítottak, ha a „pityókatánc” kilógott a sorból. (Az o bet ket összekötve pityókatáncnak nevezte a sort a tanító bácsi.) A Feri vonaltalan pala-

tábláján nem volt olyan kirívó az össze-vissza düledez pityókatánc.

Az iskolai reggelt mindig imádsággal kezdtük, amikor 1948-ban egy reggel azt mondta a tanító bácsi, hogy többet nem kell mondanunk, hogy:

*Isten nevében kezdem el,
Ő segítsen kegyelmével!
Ha Ő segít mi sem nehéz,
Ha Ő elhagy erőnk elvész.
Ezért legjobb e feltétel:
Isten nevében kezdem el.
Ámen!*

Ehelyett azt kell mondani, hogy: „Éljen a Román Népköztársaság!” Ekkor már nem voltam lógós, hanem iskolás.

A tarisznya és a palatábla maradt. Ezen tanultuk meg a bet ket. Második osztályba menet Ferinek az édesapja készített egy gyönyörű kicsi fatáskát, és a mez paniti bácsijától kapott pennahegyet, tolltartót, tintát, szépíró füzetet és még más kincseket is. Én még mindig a

tarisznyával voltam, csupán akkor gyötört az irigység, amikor a barátom olyan szakszer en szánkázott az iskolás táskáján.

Még sokáig megvolt a tarisznya, tanúja annak, hogy milyen rudimentális körülmények között tanultuk meg a bet vetést. Azt hiszem, hogy a tarisznyámat Apám megörökölte, és a kaszaver -fen felszerelését tartotta benne. A palatáblám biztos, hogy még „idejében” összetört.

*

Tegnap bementem egy mobiltelefonos üzletbe, ahol láttam a „tarisznyákat”, amibe teszik a laptopokat. Láttam a „palatábla”-csodákat, és elgondolkoztam, hogy ez az evolúció nem is olyan lassú folyamat, mint ahogy Darwin feltételezte. Ha ilyen tempóban haladnánk vissza a laptoptól a palatábla felé, akkor néhány év múlva gyökereket ennénk, esetleg egymást...

SORS

Szélfújta lejt jén a hegyoldalnak
vén almafa kapaszkodik a rögbe.
Gyökerei a földbe kidagadnak,
kéregpikkelyei hullnak zörögve.
Szárak karjait a völgy felé nyújtja,
róluk csillogó harmatkönny pereg,
a mélybe vezet gyümölcsei útja,
s a vén fával együtt sírnak a hegyek.

Lőrinczy Zsolt Bendegúz
Székesfehérvár,
2006. január